

- دانلود گام به گام تمام دروس ✓
- دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه ✓
- دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی ✓
- دانلود نمونه سوالات امتحانی ✓
- مشاوره کنکور ✓
- فیلم های انگیزشی ✓

 www.ToranjBook.Net

 [ToranjBook_Net](https://t.me/ToranjBook_Net)

 [ToranjBook_Net](https://www.instagram.com/ToranjBook_Net)

دفترچه شماره ۳

آزمون شماره ۲۰

جمعه ۱۴۰۱/۰۱/۱۹

آزمون‌های سراسر گاج

گزینه درسته را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱

پاسخ‌های تشریحی

پایه دوازدهم انسانی

دوره دوم متوسطه

شماره داوطلبی:	نام و نام خانوادگی:
مدت پاسخگویی: ۲۱۰ دقیقه	تعداد سوالاتی که باید پاسخ دهید: ۲۳۰

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سوالات و مدت پاسخگویی

مدت پاسخگویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	مواد امتحانی	ردیف
	تا	از			
۱۸ دقیقه	۲۵	۱	۲۵	فارسی	۱
۲۰ دقیقه	۵۰	۲۶	۲۵	زبان عربی (عمومی)	۲
۱۷ دقیقه	۷۵	۵۱	۲۵	دین و زندگی	۳
۲۰ دقیقه	۱۰۰	۷۶	۲۵	زبان انگلیسی	۴
۲۵ دقیقه	۱۲۰	۱۰۱	۲۰	ریاضی و آمار ۳	۵
۲۰ دقیقه	۱۴۰	۱۲۱	۲۰	علوم و فنون ادبی ۳	۶
۱۰ دقیقه	۱۵۰	۱۴۱	۱۰	زبان عربی (اختصاصی)	۷
۲۰ دقیقه	۱۷۰	۱۵۱	۲۰	تاریخ ۳	۸
۲۰ دقیقه	۱۹۰	۱۷۱	۲۰	جغرافیا ۳	۹
۲۰ دقیقه	۲۱۰	۱۹۱	۲۰	جامعه‌شناسی ۳	۱۰
۲۰ دقیقه	۲۳۰	۲۱۱	۲۰	فلسفه ۲	۱۱

آزمون‌های سراسر گاج

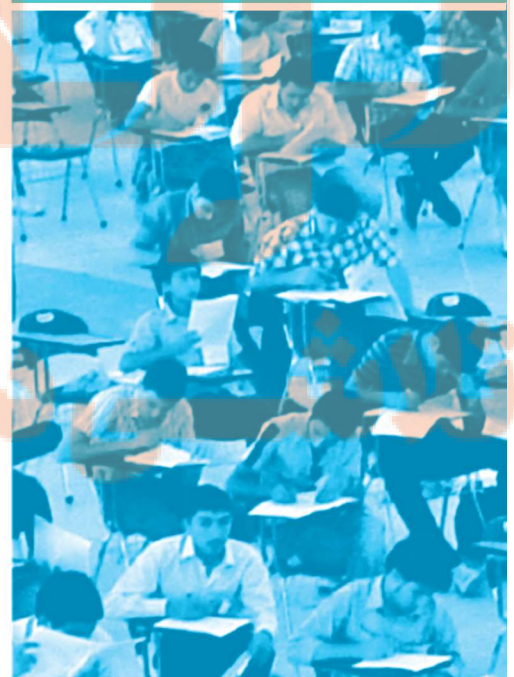
دروس	طراحان	ویراستاران علمی
فارسی	امیرنجات شجاعی	اسماعیل محمدزاده - مسیح گرچی مریم نوری نیا - فاطمه اسدی
زبان عربی	روح‌اله اصغری	شاهو مرادیان - پریسا فیلو
دین و زندگی	مرتضی محسنی کبیر	بهاره سلیمی - عطیه خادمی
زبان انگلیسی	امید یعقوبی فرد - مهدیه حسامی	مهدیه حسامی - مریم پارسائیان کاظم عباسی
ریاضیات	محمد یگانه	ندا فرهختی - مریم ولی‌عابدینی مینا نظری
اقتصاد	سیدامیرحسین میراسکندری	مریم پارسائیان - احمد منصوری رقیه بژند - مریم میرقاسمی
تاریخ	محمداسماعیل سلمانپور	سیده مریم میرقاسمی مریم پارسائیان - لیلا عباسی زهرا فروغی
جغرافیا	محسن مصلاهی	مریم پارسائیان - سیده مریم میرقاسمی رقیه بژند
جامعه‌شناسی	مبینا تاجیک	مریم پارسائیان - رقیه بژند مریم میرقاسمی
فلسفه و منطق	حیدر جلالی	مریم پارسائیان - مریم میرقاسمی
	ابراهیم امینی	
روان‌شناسی	نگار کاغذگران	سیده مریم میرقاسمی - مریم پارسائیان رقیه بژند - لیلا عباسی

فروشگاه مرکزی گاج: تهران - خیابان انقلاب
نیش بازارچه کتاب

اطلاع‌رسانی و ثبت نام ۰۲۱-۶۴۲۰

نشانی اینترنتی www.gaj.ir

آماده‌سازی آزمون

مدیریت آزمون: ابوالفضل مزروعی

بازبینی و نظارت نهایی: سارا نظری

برنامه‌ریزی و هماهنگی: مریم جمشیدی عینی - مینا نظری

بازبینی دفترچه: بهاره سلیمی - عطیه خادمی

ویراستاران فنی: ساناز فلاحی - مروارید شاه‌حسینی - مریم پارسائیان - زهرا رجبی - سپیده‌سادات شریفی

سرپرست واحد فنی: سعیده قاسمی

صفحه‌آرا: فرهاد عبدی

طراح گرافیک: آرزو...

ریموفقییت

سایت کنکور
Konkur.in

به نام خدا

حقوق دانش‌آموزان در آزمون‌های سراسری گاج

داوطلب گرامی؛ با سلام در اینجا شما را با بخشی از حقوق خود در آزمون‌های سراسری گاج آشنا می‌نمایم:

- ۱- اطلاعات شناسنامه‌ای و آموزشی شما مانند نام، نام خانوادگی، جنسیت و گروه آزمایشی بایستی به صورت صحیح در بالای پاسخ‌برگ درج شده باشد.
- ۲- آزمون‌های سراسری گاج باید راس ساعت اعلام شده در دفترچه، شروع و خاتمه یابد.
- ۳- محل برگزاری آزمون باید از لحاظ سرمایش و گرمایش، نور کافی، نظافت و سایر موارد در حد مطلوب و استاندارد باشد.
- ۴- سؤالات آزمون‌های سراسری گاج بایستی نزدیک‌ترین سؤالات به کنکور سراسری باشد و عاری از هرگونه اشکال علمی و تایپی باشد.
- ۵- در هنگام برگزاری آزمون باید تغذیه رایگان دریافت نمایید.
- ۶- بعد از هر آزمون و به هنگام خروج از جلسه آزمون بایستی پاسخ‌نامه‌ی تشریحی هر آزمون را دریافت نمایید.
- ۷- کارنامه‌ی هر آزمون بایستی در همان روز آزمون به روش‌های ذیل تحویل شما گردد:

• مراجعه به سایت گاج به نشانی www.gaj.ir

• مراجعه به نمایندگی.

۸- خدمات مشاوره‌ای رایگانی که در طی ۱ مرحله آزمون (ویژه داوطلبان آزاد) ارائه می‌گردد شامل:

- برگزاری جلسه مشاوره حداقل یکبار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.
- تماس تلفنی حداقل ۲ بار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.
- تماس تلفنی با اولیا حداقل یکبار در هر فاز [آزمون‌های سراسری گاج در چهار فاز تابستانه، ترم اول، ترم دوم و جامع برگزار می‌گردد].
- بررسی کارنامه آزمون توسط رابط تحصیلی در هر آزمون.

چنانچه در هر یک از موارد فوق کمبود و یا نقضی مشاهده نمودید لطفاً بلافاصله با تلفن ۰۲۱-۶۴۲۰۰۰ تماس حاصل نموده و مراتب را اطلاع دهید.

📞 در گاج، بهترین صدا،

صدای دانش‌آموز است.

فارسی

۱ ۳ معنی درست واژه‌ها: مغان: در ادبیات عرفانی، عارف کامل و
مرشد را گویند.

غاشیه: سوره‌ای از قرآن، یکی از نام‌های قیامت
۲ ۴ معنی درست واژه‌ها: ایدون: این چنین / سور: جشن / تریاق:
پاذهر، ضد زهر / بدحالان: کسانی که سیر و سلوک آن‌ها به سوی حق، گند است.

۳ ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مباحث: افتخار، سرافرازی

(۳) صباح: بامداد، سپیده‌دم، پگاه

(۴) ستموم: باد بسیار گرم و زیان‌رساننده

۴ ۲ مطاع (کسی که از او اطاعت می‌کنند / اطاعت‌شده) درست است.

۵ ۲ املای درست واژه‌ها: توابع - خوان

۶ ۴ املای درست واژه: ج: خار: تیغ

۷ ۳ «دماوندیته» بهار در قالب قصیده سروده شده که هر دو مصراع
نخستین بیت آن هم‌قافیه‌اند.

«مست و هشیار» پروین اعتصامی در قالب قطعه سروده شده است. در این
قالب معمولاً فقط مصراع‌های دوم دارای قافیه‌اند.

بررسی گزینه ۳: ای نهاده پای همّت بر سر اوج سما / وی گرفته ملک حکمت
گشته در وی مقتدا

در آن زمان که کن تیغ با کف تو وصال / ز بس که جان بدان را دهی ز جسم فراق

۸ ۱ ایهام تناسب: خسرو: ۱- پادشاه (معنی مورد نظر)

۲- شاهزاده ایرانی و فرزند هرمز (معنی غایب / تناسب با «فرهاد») / شیرین:

۱- دلپذیر (معنی مورد نظر) ۲- شاهزاده ارمنی و معشوق خسرو (معنی غایب /
تناسب با «فرهاد»)

جناس ناقص: -

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) کنایه: بی سر و پا بودن

جناس تام: دیده (چشم) و دیده (فعل)

(۳) تشبیه: مهر (خورشید) رو - مهر در دل به روح در تن / عشق در جان به
آتش در مجمر

ایهام: مهر: ۱- محبت ۲- خورشید

(۴) استعاره: جان بخشی به چشم (دیده)

کنایه: تر دامن بودن / نقش بر آب زدن

۹ ۳ بررسی آرایه‌ها:

پارادوکس (بیت «و»): مسلط بودن بر خود در بی‌اختیاری

اسلوب معادله (بیت «الف»): سفله / مست شدن / طوفان کردن در بیداد =

تشخیص (بیت «د»): جان بخشی به اندام معشوق

تشبیه (بیت «ه»): مژگان و موی به نیشتر

مجاز (بیت «ج»): عالم مجاز از مردم عالم

۱۰ ۳ بررسی موارد درست:

(ب) مجاز: پنجه مجاز از قدرت (ج) تناقض: چون شب شدن روز

(د) حس آمیزی: شعر تر

۱۱ ۱ بررسی آرایه‌ها:

ایهام: دور از رخت: ۱- در هجران رخ تو ۲- از رخ تو دور باشد.

ایهام تناسب: طاق: طاق (دوم): ۱- بی‌مانند و یکتا (معنی مورد نظر) ۲- سقف

محدّب (معنی غایب / تناسب با ابرو و طاق اول)

جناس تام: طاق (سقف محدّب) و طاق (بی‌مانند و یگانه)

تشبیه: طاق ابرو

۱۲ ۳ خضاب: مسند

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) جواب: مفعول

(۲) نقاب: مفعول

(۴) ثبات: مفعول

۱۳ ۴

دود کدامین دل آشفته /

صفت مضاف‌الیه صفت مضاف‌الیه

کمند سر زلف تو

مضاف‌الیه مضاف‌الیه

مضاف‌الیه مضاف‌الیه

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) شب ... طرّهات

مضاف‌الیه مضاف‌الیه

(۲) فدای سر زلف کافر ت

مضاف‌الیه صفت مضاف‌الیه

مضاف‌الیه مضاف‌الیه مضاف‌الیه

(۳) خاک آن باد / خاک در ت / گرد آن خاک

صفت مضاف‌الیه مضاف‌الیه مضاف‌الیه صفت مضاف‌الیه

۱۴ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) نهاد + مسند + فعل: سرو بودی / ماه بودی / اگر سرو کمانکش بودی

(۲) نهاد + متمم + مسند + فعل: گفتمش سرو روان

(۴) نهاد + مفعول + مسند + فعل: خواندمش ماه تمام

۱۵ ۴ ساقی [روی سخنم با توست] جامی [بده] که عشرتم خام

است / مطرب [روی سخنم با توست] چنگی [بزن] که حالتّم زار است (۴بار)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) که گفت سعدی از آسیب عشق بگریزد / به دوستی [سوگند می‌خورم] که

غلط می‌برد گمان ای دوست [روی سخنم با توست] (۲بار)

(۲) افسوس [می‌خورم] که در پای تو ای سرو روان [روی سخنم با توست] / سر

می‌رود و بی تو به سر می‌نرود (۲بار)

(۳) دعویّت به ز معنی [است] معنیّت به ز دعوی [است] / جان روی در تو دارد

۱۶ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) صفت **مضاف‌الیه**: تاراج نگاه ناتوان(۲) **ممیز**: دو عالم معنی(۴) **مضاف‌الیه مضاف‌الیه**: تاراج نگاه ... ش / کمین قامت **پیری** / قامت پیری ...

م / قربان سر مو / سر مویش

۱۷ ۳ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۳): مخاطب و شنونده

خوب، انگیزه سخور است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) نکوهش غفلت و ضرورت عبرت‌پذیری

(۲) نکوهش بیان حقایق در عین ناآگاهی از آن

(۴) وجود مخاطب فهیم، موجب ایجاز در سخن است.

۱۸ ۴ مفهوم گزینه (۴): گله از عشق / نومیدی و یأس

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: مدهوشی عاشقان

۱۹ ۳ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۳): عشق، موجب کمال است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) لزوم حفظ عزت نفس / حتی کیمیا هم ارزش آن را ندارد که انسان شرمنده

احسان و منت کسی شود.

(۲) ضرورت پرداختن به خود پیش از آموده شدن

(۴) بی‌نیازی عاشق / حفظ عزت نفس

۲۰ ۴ مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه (۴): مدهوشی و

بی‌خبری عاشقانه در اثر جلوه معشوق

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) ناآگاهی انسان از اسرار هستی

(۲) جبر سرنوشت

(۳) سرانجام خوش از خود بی‌خبر گشتن

۲۱ ۴ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): غلبه عشق بر عقل

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) ناتوانی عقل در برابر نفس

(۲) ناتوانی عشق در برابر عقل / آلودگی به مادیات، موجب بی‌بهرگی از معنویات است.

(۳) ضرورت بهره‌گیری از عقل در برابر نفس

۲۲ ۴ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): ناتوانی حواس مادی

از درک معنویات

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) مرگ‌آگاهی (۲) ضرورت توجه به دردها

(۳) تسلیم عاشقانه

۲۳ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) موی در آوردن کف دست (۲) سبز شدن دانه در شوره‌زار

۲۴ ۳ مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه (۳): ترجیح معنی بر لفظ /

نکوهش پرداختن به ظاهر / ترجیح رها شدن از مادیات برای درک معنویات

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) تنها صاف‌ضمیران، توانایی درک امور معنوی ژرف را دارند.

(۲) لفظ، توان پنهان ساختن معنی را ندارد.

(۴) خاموشی عارفانه

۲۵ ۴ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): ضرورت جانفشانی و

ترک هستی در راه عشق

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) عشق، غم‌های مادی را از دل می‌زداید.

(۲) رهایی از عشق، میسر نیست.

(۳) بلاکشی عاشقانه / عاشق در پی درمان درد عشق نیست.

زبان عربی (عمومی)

■ درست‌ترین و دقیق‌ترین جواب را در ترجمه یا تعریب مشخص کن (۳۵ - ۲۶):

۲۶ ۲ ترجمه کلمات مهم: لا تَهْتُوا: سُتت نشوید / و أنتم الأعلون:

درحالی‌که شما برترین هستید

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «دچار» معادلی ندارد. / زیرا (← در حالی‌که)

(۳) «لا» ناهیه است نه نافی. / زیرا (← در حالی‌که)

(۴) «سستی نکنید» ترجمه درستی نیست. «الأعلون» اسم تفضیل است: برترین.

۲۷ ۱ ترجمه کلمات مهم: یا من یفخر: ای که افتخار می‌کنی /

جهلاً: از روی نادانی / أعلم: بدان / أنما: که فقط / الناس: مردم

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) ضمیر «ت» در «دودمانت» اضافی است. «همه» معادلی ندارد. «أنما: که فقط» درست ترجمه نشده است.

(۳) «من یفخر» نباید به صورت اسم فاعل ترجمه شود. «این» اضافی است. «أنما: که فقط» درست ترجمه نشده است.

(۴) «این» اضافی است و معادلی ندارد. «أنما: که فقط» درست ترجمه نشده است.

۲۸ ۳ ترجمه کلمات مهم: قد یرج: گاهی خارج می‌شود / أفواه:

دهان‌ها / فخذوة: پس آن را برگزید / لا تنظروا: ننگرید / إلی من قال: به

کسی که گفته است

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «أفواه» جمع است.

(۲) «قد» ترجمه نشده است. «أفواه» جمع است. «هم» زائد است.

(۴) «چه‌بسا حقی» نادرست است. «بدون آن‌که» معادلی ندارد. «گوینده آن» نادرست است (من قال: کسی که گفته است). بدون آن‌که ... نگاه کنید (← نگاه نکنید). «و» عدم ترجمه «و»

۲۹ ۳ ترجمه کلمات مهم: لا تجتمع خصلتان: دو ویژگی جمع

نمی‌شوند / فی مؤمن: در یک مؤمن / البخل: بخل، خست

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «است» معادلی ندارد. «مؤمن» نکره است: یک مؤمن، مؤمنی.

(۲) ساختار عبارت عربی رعایت نشده است. این گزینه ترجمه این عبارت است:

البخل و الیذب خصلتان لا تجتمعان فی مؤمن!

(۴) «هرگز» و «هیچ» معادلی ندارند.

۳۰ ۳ ترجمه کلمات مهم: لا تمیتوا: نمیرانید / القلوب: قلب‌ها را،

دل‌ها را / بگثرة المعاصی: با کثرت (زیادی) گناهان / بطاعة الله: با اطاعت

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «کثرة المعاصی: زیادی گناهان» نادرست ترجمه شده است. «الذنوب» جمع است.

(۲) «لا تمیتوا: نمیرانید».

(۴) «مایه حیات» و «مایه مرگ» نادرست‌اند. «بطاعة» نادرست ترجمه شده است.

۳۱ ۲ ترجمه کلمات مهم: أحياناً: گاهی، بعضی اوقات / یصاب

الغظماء: بزرگان دچار می‌شوند / یخبیة الأمل: به ناامیدی، نومیدی / میما: از

آن چه / یجری: جریان دارد / علی السنین الناس: بر زبان‌های مردم

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «بزرگان» نائب فاعل است نه مفعول. «میما: از آن چه» درست ترجمه نشده است.

(۳) «یجری: جاری است» نه «جاری می‌کنند». «یصاب» ترجمه نشده است.

زبان‌هایشان (← زبان‌های مردم)

(۴) «هم» معادلی ندارد. «احساس» ترجمه نادرستی از «یصاب» است.

احساس ناامیدی می‌کنند (← دچار ناامیدی می‌شوند). زائد بودن «به خاطر»

۳۲ ۴ ترجمه کلمات مهم: نُشرت: منتشر شد / فی إحدى الصحف

الفرنسیة: در یکی از روزنامه‌های (نشریات) فرانسوی / مقالة: مقاله‌ای /

عن نوبل: از نوبل / لُقبت فیها ب: که در آن به ... لقب داده شده بود / تاجر

الموت: تاجر مرگ

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ساختار عبارت رعایت نشده است. «لُقبت» جمله وصفیه است برای «مقالة»

و باید برای آن ترجمه شود. «فیها» ترجمه نشده است.

(۲) «نُشرت» مجهول است نه معلوم. «فی» ترجمه نشده است. لقب گرفته بود

(← لقب داده شده بود)

(۳) «إحدى الصحف: یکی از روزنامه‌ها». «لُقبت» مجهول است. (لقب داده

بودند: لقبوه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) «لا یضیع» مضارع منفی است: تباہ نمی‌سازد.

(۳) «لم أعلم» فعل ماضی منفی به کم است: ندانستم.

(۴) «أیدی» جمع مکسر «ید» است: دستان.

۳۴ ۱ «جائعة» حال است و نباید به صورت صفت ترجمه شود؛

ترجمه: «مادر به کودکش درحالی‌که گرسنه بود، شیر می‌داد»

۳۵ ۲ تعریب کلمات مهم: کارگران تلاشگر» معرفه است نه نکره؛

بنابراین «عمال مجتهدون» در گزینه (۱) نادرست است. گزینه (۳) نادرست

است؛ چون «تلاشگر» در قالب صفت آمده است نه حال. / گزینه (۴) نادرست است؛

چون فعل در ابتدای جمله (فعل + فاعل) مفرد می‌آید: «یشتغل العمال ...»

■ متن زیر را با دقت بخوان سپس متناسب با آن به سؤال‌های زیر پاسخ بده
(۴۲ - ۳۶):

صحرا به این صورت شناخته می‌شود که منطقه‌ای گرم و خشک است و در آن مقدار اندکی از حیوانات و گیاهان وجود دارد. زمین‌های صحرایی غالباً در مناطق گرم قرار دارد و صحراها حدوداً یک سوم مساحت خشکی سیاره زمین را تشکیل می‌دهد! باران‌ها در صحرا نامنظم است و میانگین سالیانه آن تفاوت دارد و شاید باران‌ها برای چند سال قطع شود، سپس فقط برای چند ساعت به فراوانی ببارد. درجهٔ گرما در صحرا هنگام روز به درجه‌های بسیار زیادی بالا می‌رود و در شب پایین می‌آید و این آن چیزی است که فشاری را بر صخره‌ها به وجود می‌آورد و باعث خرد شدن آن‌ها می‌شود! اغلب ساکنین صحرا چوپانانی هستند که به خاطر جست‌وجوی آب و علف برای چارپایان از مکانی به [مکان] دیگر جابه‌جا می‌شوند و آنان در خیمه‌ها (چادرها) زندگی می‌کنند و می‌دانند چگونه با خورشید سوزان و طوفان‌های شنی مواجه شوند. و در صحرا قانونی نیست که بر آن حکومت کند و فقط عادات‌ها و سنت‌ها بر آن حاکم است. و صحرائشینان قبیله‌هایی کوچک یا بزرگ‌اند و هر قبیله‌ای رئیسی دارد که افراد مسن به خاطر معروف‌بودنش به شجاعت و بخشندگی و عقل، او را انتخاب می‌کنند. و از عادات صحرائشینان بزرگ‌داشتن میهمان و وفای به عهد و دلبری است!

۳۶ ۴ برای ما محیط صحرایی را توصیف کن:

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: صحرا زمینی است گرم که در آن هیچ زندگانی نیست! [صحرا زمینی گرم و داغ هست، اما این‌گونه نیست که هیچ حیاتی در آن نباشد. کلی انسان و حیوان و گیاه در آن جا زندگی می‌کنند!]
(۲) ترجمه: در صحرا نشانه‌های زندگی مدرن را مشاهده می‌کنیم! [طبیعتاً این‌گونه نیست؛ و براساس متن، زندگی صحرائشینان بسیار سنتی است.]
(۳) ترجمه: آن (صحرا) در مجموع یک سوم مساحت زمین را تشکیل می‌دهد! [دقت کنید؛ متن گفته است یک سوم خشکی کره زمین نه یک سوم کل زمین! (وَ تُشَكِّلُ الصَّحَارِي ثُلُثَ مِسَاحَةِ الْيَابِسَةِ عَلَى كَوْكَبِ الْأَرْضِ ...)]
(۴) ترجمه: باران در آن کم است و خشکی و گرما بر آن حکم‌فرما است! [کاملاً درست است.]

۳۷ ۴ [گزینۀ] نادرست را مشخص کن: «از ویژگی‌های صحرا ...»

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: این است که اکثر ساکنینش از اسب‌ها و چارپایان استفاده می‌کنند! [درست است؛ چون در متن آمده است: «... بِحُثَا عَنِ الْمَاءِ وَ الْعُشْبِ لِمَا شِئَتْ»]
(۲) ترجمه: این است که درجهٔ گرما بسیار تغییر می‌کند! [تَوَتَّفَعُ دَرَجَةُ الْحَرَارَةِ ... نَهَاراً وَ تَنْزِلُ فِي اللَّيْلِ ...]
(۳) ترجمه: این است که ممکن است به مدت چند سال باران نیارد! [دقیقاً در متن به این مطلب اشاره شده است: «وَ قَدْ تَنْقَطِعُ الْأَمْطَارُ لَعْدَةً سَتَوَاتٍ»]
(۴) ترجمه: این است که به خاطر درجهٔ حرارت، روز از شب طولانی‌تر است!

۳۸ ۲ [گزینۀ] نادرست را مشخص کن: اهل صحرا

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: افرادی قوی هستند که به بخشندگی و شجاعت شناخته می‌شوند!
(۲) ترجمه: در تجارت و صنعت کار می‌کنند! [نادرست است؛ چون در متن آمده است که: «هُم زُعَاةٌ يَتَنَقَّلُونَ مِنْ مَكَانٍ لِآخَرَ ...»]
(۳) ترجمه: کسی را که باهوش‌تر است به عنوان رئیسشان انتخاب می‌کنند!
(۴) ترجمه: زندگی‌شان سخت و دشوار است!

۳۹ ۴ براساس متن

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: عادات و سنت‌ها باید بر همهٔ جوامع بشری حاکم باشد! [متن چنین مطلبی را نمی‌گوید]
(۲) ترجمه: هیچ‌گونه زیبایی‌ای در صحرا وجود ندارد! [اصلاً این‌طور نیست.]
(۳) ترجمه: عاقل باید از زندگی در شرایط سخت اجتناب کند! [این گزاره هم قطعاً نادرست هست!]
(۴) ترجمه: انسان می‌تواند با شرایط زندگی هر قدر سخت باشد عادت کند! [کاملاً درست است؛ مثل صحرائشینان.]

■ گزینۀ نادرست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخص کن (۴۲ - ۴۰):

۴۰ ۲ «تُسَكَّلُ» یک فعل معلوم است نه مجهول!

۴۱ ۲ «يَتَنَقَّلُونَ»: جابه‌جا می‌شوند» لازم است و مفعول‌پذیر یا متعدی نیست.

۴۲ ۱ «الْيَابِسَةُ» مضاف‌إليه است نه صفت!

■ گزینۀ مناسب را در پاسخ به سؤال‌های زیر مشخص کن (۴۳ - ۴۲):

۴۳ ۴ دقت کنید «المُخْتَرَعَات» اسم مفعول است نه اسم فاعل: **المُخْتَرَعَات** (با حرکت فتحه بر روی عین‌الفعل).

۴۴ ۱ دقت کنید «العاصِمة» یعنی پایتخت. تعریف مقابلش برای «العاصِفة: طوفان» است.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۲) صلح: حالتی که در آن هیچ نبرد یا جنگی وجود ندارد!
(۳) تکنولوژی: روشی که به انسان در انجام کارش کمک می‌کند!
(۴) معدن: مکانی که در آن طلا و نقره و مانند آن‌ها پنهان شده است!

۴۵ ۳ **جمع‌های مكثر گزینیه‌ها:**

(۱) ندارد. ← صفر

(۲) الآباء (ج الأب)، أكفاء (كُفُو) ← ۲ تا

(۳) الرِّجَال (الرِّجْل)، الأفعال (الفعل) و أسماء (اسم) ← ۳ تا

دین و زندگی

۵۱ ۳ اندیشه، بهار جوانی را بر طراوت و زیبا می‌سازد، استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد، علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد.

پیامبر اکرم (ص) در این باره می‌فرماید: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ: برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست».

۵۲ ۱ از آن‌جا که جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچگاه قطع یا کم نمی‌شود تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است و اشاره به نیازمندی جهان به خدا در بقا دارد و هر چقدر درک این نیازمندی بیشتر شود یعنی درک بیشتر فقر و نیاز را احساس کند، عبودیت و بندگی‌اش بیشتر می‌شود.

۵۳ ۲ پاسخ به این سؤال این است که خداوند را نه تنها در این دنیا نمی‌توان با چشم مادی دید، بلکه در آخرت نیز نمی‌توان او را با این چشم مشاهده کرد و این موضوع در این عبارت قرآنی «لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ: چشم‌ها او را در نمی‌یابند.» مذکور است و شناخت هستی «صفات» خداوند، ممکن است و می‌توانیم به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات او را بشناسیم.

۵۴ ۲ تعبیر «مَعَهُ» در این حدیث اشاره به این دارد که آن حضرت وقتی می‌نگرند که این شیء سرتاسر نیازمند و فقیر در حال حاضر وجود دارد پس در می‌یابد که بقای آن مرهون خداست.

۵۵ ۴ قرآن کریم از زبان حضرت عیسی (ع) بیان می‌کند: «من برایتان از خاک پرنده‌ای می‌سازم و در آن می‌دمم و آن خاک به اذن خداوند پرنده می‌شود.» که مؤید «توحید در ربوبیت» است و این کار در راستای اجازه و اذن الهی است که به آن رابطه طولی هم می‌گویند نه به صورت در کنار آن، که می‌شود رابطه عرضی و شرک محسوب می‌شود.

۵۶ ۱ پس از پذیرش یکتایی و بی‌همتایی خداوند و شریک نداشتن او «اصل و حقیقت توحید»، توحید در خالقیت مطرح می‌گردد که در آیه «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» مشهود است و عدم اعتقاد به آن «شرک در خالقیت» است.

۵۷ ۱ پس از جنگ صفین و در راه بازگشت از جنگ مردی از امام علی (ع) سؤال کرد آیا رفتن به جنگ بنا بر قضا و قدر الهی بود؟ آن حضرت پاسخ داد: «آری، از هیچ تپه‌ای بالا نرفتید و در هیچ وادی سرازیر نگشتید، مگر به قضا و قدر الهی.» و امام در ادامه می‌فرماید: «شاید از این‌که گفتم رفتنتان بنا بر قضا و قدر الهی بود، گمان کردی قضا و قدر، جبری و حتمی بود؟ اگر اعمال مردم بر این گونه بود، پاداش و مجازات، بیهوده و باطل می‌شد.»

۵۸ ۲ موارد (الف) و (د) که درباره توحید در ربوبیت است صحیح است ولی مورد (ب) در عین صحیح بودن از این آیه برداشت نمی‌شود و مورد (ج)

۴۶ ۴ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

۱) «لا» به خاطر حذف نون از فعل مضارع، لای نهی است؛ ترجمه: «در انجام وظایف‌تان کوتاهی نکنید!»

۲) با توجه به معنا و ساختار، لای نافی است؛ ترجمه: «هر کس کار نکند، دچار افسردگی می‌شود!»

۳) «لا» لای نفی است؛ ترجمه: «علی را چه به لذتی که پایدار نمی‌ماند!»

۴) «لا» به درستی مشخص شده و لای نهی است؛ ترجمه: «در این مکان ننشین!»

۴۷ ۲ فعل مضارع علاوه بر «لا» می‌تواند گاهی با «ما» نیز منفی شود: «ما يَشْعُرُ الْإِنْسَانُ بِعِظْمَةِ نَفْسِهِ»؛ ترجمه: «انسان متوجه بزرگی خودش نیست!»

صورت درست منفی سایر گزینه‌ها:

كَانَ أَحْيَى لَا يَكْتُمُ (ما كانَ أَحْيَى يَكْتُمُ)، هُوَ لَا يَعْبُدُونَ، لَا يُطَالِعُ الطَّالِبُ ...

۴۸ ۳ حرف مشبّهة بالفعل «كأن»: مانند، گویی» معنای تشبیه می‌دهد.

۴۹ ۴ حال در قالب جمله اسمیه آمده است و «واو حالیه» قبل آن آمده است و خبر آن نیز به شکل مرفوع آمده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) حال منصوب است و در این‌جا باید به شکل «مسرورین» بیاید.

۲) واو حالیه قبل از جمله اسمیه نیامده است.

۳) خبر مرفوع است نه منصوب؛ و هم مسرورون!

۵۰ ۳ بررسی گزینه‌ها:

۱) «هم أعلون» جمله حالیه است.

۲) «مقتدراً» حال است.

۳) «هو يضحك» و «هو يبيكي» حال هستند.

۴) فقط «حيًا» حال است.

تلاشی در مسیر

۵۹ | ۱

با توجه به آیه ۱۱ سوره حج: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ»: از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کنارهای [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند. پس اگر خیری به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود. او در دنیا و آخرت [هر دو] زیان می‌بیند. این همان زیان آشکار است» بخش اول همه گزینه‌ها صحیح است و در مقابل ابتلای الهی «أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ» موضع «انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ» می‌گیرند.

۶۰ | ۲

میان بعد فردی و اجتماعی توحید رابطه متقابل وجود دارد. در جامعه‌ای که شرک عملی وجود داشته باشد روز به روز انسان‌های ستمگر قدرت بیشتری پیدا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌گیرند در نتیجه دیگر سخنی از حاکمیت خداوند و فرمان‌های او نیست بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست.

۶۱ | ۱

به گونه‌ای همه گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) مطالب صحیحی را بیان می‌کنند ولی کامل نیستند زیرا بعد اجتماعی توحید به معنای قرار گرفتن همه نهادها و ارکان یک جامعه یا نظام اجتماعی در جهت خداوند و اطاعت همه جانبه از اوست، مهم‌ترین رکن یک جامعه حکومت آن است وقتی یک جامعه توحیدی است که حاکم آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است دارا باشد و بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا در آورد.

۶۲ | ۲

در بیت «بر آستان جانان گر سر توان نهادن...» سربلندتر شدن انسان از موجودات آسمانی «ملائک = فرشتگان»، نتیجه ایمان به خدا و سرسپردگی و اطاعت از خداوند ذکر شده است یعنی زندگی توحیدی و همچنین انسان موحد چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است.

۶۳ | ۴

در حدیث شریف پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم: «هرکس چهل روز کارهای خود را خالصانه برای خدا انجام دهد (علت)، چشمه‌های حکمت از قلبش بر زبانش جاری خواهد شد (معلول)،» و آیه شریفه «وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ»: و کسانی که در راه ما جهاد [و تلاش] کنند حتماً آنان را به راه‌های خود هدایت می‌کنیم و در حقیقت خداوند با نیکوکاران است» به آن اشاره دارد.

۶۴ | ۱

راز و نیاز و نیایش با خداوند و کمک خواستن از او که نمونه آن در مناجات پیامبر اکرم (ص) مشهود است اشاره به راه‌های تقویت اخلاص دارد و خاستگاه و سرچشمه این فقر و نیازمندی باعث می‌شود که انسان‌های آگاه این فقر و نیاز را بیشتر درک کنند برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند که این مطلب در آیه شریفه «يا ايها الناس اتموا الفقراء الى الله و الله هو

۶۵ | ۳

در موضوع راه‌های تقویت اخلاص و افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند می‌خوانیم که اگر کسی گرفتار غفلت شد و چشم اندیشه را به روی جهان بست، آیات الهی را نخواهد یافت و دل به مهر او نخواهد داد و هر قدر که معرفت ما به خداوند بیشتر شود به افزایش درجه اخلاص کمک خواهد کرد پس خوب است ساعاتی را صرف تفکر در آیات و نشانه‌های الهی کنیم تا بیشتر دریابیم و این موضوع را می‌توان، در حدیث شریف نبوی: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ: برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست» مشاهده نمود.

۶۶ | ۲

زمینه‌ساز شکوفایی اختیار همان قانونمندی جهان است، خداوند، قدرت اختیار و اراده را به ما عطا کرده و از ما خواسته است با استفاده از آن، برای زندگی خود برنامه‌ریزی کنیم و در مسیر رشد و کمال تا آن‌جا پیش برویم که جز خداوند کسی به عظمت آن آگاه نیست.

از آن جهت که خدای متعال با علم خود، اندازه، حدود، ویژگی، موقعیت مکانی و زمانی آن‌ها را تعیین می‌کند به تقدیر الهی وابسته‌اند یعنی مقدر به تقدیر الهی است.

آیه شریفه «فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا...» مؤید «تفکر و تصمیم» از شواهد وجود اختیار است.

۶۷ | ۱

سلسله علت‌ها در این حالت در یک ردیف و مستقل نیستند بلکه نسبت به هم در مرتبه‌های مختلف قرار دارند و علت مرتبه پایین وابسته به علت مرتبه بالایی است یعنی از نوع وابستگی به عامل بالاتر است «علل طولی».

وجود اختیار و اراده در انسان ناشی از اراده الهی و خواست خداست، به عبارت دیگر، خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد. «قضای الهی»

۶۸ | ۳

ربّ به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوقات به دست اوست و واژه «رَبِّ الْعَالَمِينَ» بیش از ۴۰ بار در قرآن ذکر شده است.

امام رضا (ع) می‌فرماید: «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعَمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ: هرکس که از نعمت‌دهنده به مخلوقان شکر نکرده است از خداوند عزوجل شکر نکرده است.» و این همان، حقیقت ناسپاسی است.

۶۹ | ۲

بیت «این که فردا این کنم یا آن کنم / خود دلیل اختیار است ای صنم» مؤید «تفکر و تصمیم» از شواهد وجود اختیار است زیرا هر کدام از ما همواره تصمیم‌هایی می‌گیریم و برای این تصمیم‌ها ابتدا اندیشه می‌کنیم و جوانب آن را می‌سنجیم و سپس دست به عمل می‌زنیم، گاهی نیز دچار تردید می‌شویم که از میان چندین راه و چندین کار، کدام یک را انتخاب کنیم، دست

زبان انگلیسی

۷۶ ۱ او خیلی انگلیسی صحبت نمی‌کرد، ولی چیزی که من تلاش می‌کردم بگویم را توانست متوجه شود، پس کمکم کرد تا موزه‌ای را که دنبالش می‌گشتم پیدا کنم.

توضیح: در جای خالی اول از "but" برای بیان تضاد و نتیجه غیرمنتظره استفاده شده است و در جای خالی دوم از "so" برای بیان نتیجه استفاده کرده‌ایم.

۷۷ ۴ تعداد گوزن‌ها در این ناحیه به نحو قابل توجهی افزایش یافته است، چون که گرگ‌های بسیار زیادی [به عنوان] تنها شکارچیان طبیعی آن‌ها توسط کشاورزان محلی کشته شده‌اند.

توضیح: فعل "kill" (کشتن) متعدی است و به مفعول نیاز دارد. با توجه به این‌که مفعول این فعل (wolves) پیش از جای خالی قرار گرفته است، این فعل را به صورت مجهول نیاز داریم و پاسخ در بین گزینه‌های (۱) و (۴) است. **دقت کنید:** به دلیل جمع بودن "wolves" (گرگ‌ها)، در ابتدای گزینه صحیح به "have" نیاز داریم، نه "has".

۷۸ ۴ کشف جدید نشان می‌دهد که حیات می‌تواند در سیاراتی بسیار متفاوت از زمین وجود داشته باشد، درست است؟
توضیح: "discovery" (کشف) اسم سوم شخص مفرد است و ضمیر فاعلی مناسب برای آن "it" است، نه "they".

دقت کنید: به دلیل مثبت بودن فعل "suggests" در جمله اصلی، در پرسش کوتاه تأییدی "does" را به صورت منفی نیاز داریم.

۷۹ ۲ بچه‌ها از دیدن پدربزرگ و مادربزرگشان که آن‌ها را برای مدتی نسبتاً طولانی ندیده بودند، بسیار خوشحال بودند.

توضیح: با توجه به کاربرد مرجع انسان "grandparents" پیش از جای خالی و ضمیر فاعلی (they) پس از آن، ضمیر موصولی حالت مفعولی برای انسان دارد و در بین گزینه‌ها تنها "whom" می‌تواند جمله را به درستی کامل کند.

۸۰ ۲ نویسنده پیش از نگارش راهنمای گردشگری‌اش سال‌ها [وقت] را صرف گردآوری کردن حقایق در مورد مکان‌های گردشگری مختلف در اروپا نمود.

(۱) تأیید کردن، تصدیق کردن

(۲) جمع‌آوری کردن، گردآوری کردن

(۳) حاوی ... بودن، دربر داشتن

(۴) شامل بودن

۸۱ ۳ این کیک خوشمزه است! مواد [آن] چیست؟ یک چیزی این‌جا [داخل] کیک هست که می‌توانم [طعم آن را] تشخیص دهم، ولی نمی‌توانم بفهمم آن چیست.

(۲) اصرار کردن بر، تأکید کردن بر

(۱) مراقب بودن

۷۰ ۲ در تعالیم دینی آمده است که صلۀ رحم و محبت به خویشان و دادن صدقه، عمر را افزایش می‌دهد و قطع رحم و بی‌محبتی به خویشان عمر را کاهش می‌دهد. احسان به والدین، امانت‌داری، لقمۀ حلال، آب دادن به درخت تشنه یا سیراب کردن حیوانات و نیز برطرف کردن اندوه و غصۀ دیگران زندگی را بهبود می‌بخشد، ظلم به دیگران و افزایش گناه، اعم از فردی و اجتماعی، آثار زیانباری از جمله نزول بلا و عدم استجاب دعا را به دنبال دارد همان‌طور که تقوا و ایمان واقعی به خداوند سبب نزول برکات الهی می‌گردد تکذیب این موارد باعث گرفتاری در عذاب می‌شود و عبارت قرآنی «فَأَخَذْنَا هُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» مؤید آن است زیرا به «سنت تأثیر اعمال انسان در زندگی او» اشاره دارد.

۷۱ ۱ در آیه ۹۶ سوره اعراف می‌خوانیم: «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ ... : و اگر مردم شهرها ایمان آورده و تقوا پیشه می‌کردند، قطعاً برایشان می‌گشودیم برکاتی از آسمان و زمین ...»، که بازتاب این آیه گشایش برکات آسمان و زمین است و با توجه به کلیدواژه القری که مفهوم آن جامعه است مؤید جنبۀ اجتماعی توحید عملی است.

۷۲ ۱ در آیه ۱۰۴ سوره انعام می‌خوانیم: «به راستی که دلایل روشن از جانب پروردگارتان به سوی شما آمده است، پس هرکس که بینا گشت، به سود خود اوست و هرکس کور دل گردد، به زیان خود اوست» که مؤید سنت امداد عام الهی است زیرا خداوند امکانات را به انسان ارزانی داشته است و با آیه شریفه «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ ...» ارتباط مفهومی دارد.

۷۳ ۲ ترجمه آیات سوره هود مذکور مربوط به سنت امداد عام الهی است و آیه شریفه: «كَلَّا نُمِدُّ هُوَآءَهُ وَ هُوَآءُهُ مِّنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا؛ هر یک از اینان و آنان [دنیاطلبان و آخرت‌طلبان] را مدد می‌رسانیم از عطا پروردگارت و عطا پروردگارت [از کسی] منع نشده است». به این سنت اشاره دارد.

۷۴ ۲ خداوند متعال در آیات سوره شمس می‌فرماید: «و نفس و ما سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا وَ قَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا؛ و سوگند به نفس و آن که سامانش بخشید، آن‌گاه [تشخیص] بدکاری و پرهیزکاری را به آن [نفس انسان] الهام کرد که هرکس آن را پاک گردانید، قطعاً رستگار شد و هرکس آن را آلوده کرد، قطعاً محروم شد».

باید دقت کنیم که آیات پشت سر هم را باید بلد باشیم و آیه ۷ سوره شمس «و نفس و ما سَوَّاهَا» در درس دوم کتاب دهم آمده است.

۷۵ ۱ قساوت قلب حالتی است که قلب انسان نسبت به حق تسلیم نیست تا آن‌جا که نصیحت هیچ نصیحت‌کننده‌ای در او اثر نمی‌کند این حالت با تکرار گناه پیدا می‌شود یعنی قلب با تکرار گناه به تدریج چنان سخت می‌شود که دیگر انجام هیچ گناهی او را ناراحت نمی‌کند. امام رضا (ع) می‌فرماید: «گناهان کوچک (صغیره) راه‌هایی برای گناهان بزرگ‌اند (کبیره) و کسی که در

۸۸ ۴

- (۱) بسته؛ گروه
(۲) قطعه، تکه
(۳) محدوده، طیف
(۴) ناحیه، منطقه

۸۹ ۲

توضیح: فعل "make" (درست کردن، ساختن) در این جا جزء افعال متعدی است و به مفعول نیاز دارد. با توجه به این که مفعول این فعل (bricks) بعد از جای خالی قرار گرفته است، در جای خالی به فعل معلوم نیاز داریم و پاسخ در بین گزینه‌های (۲) و (۳) است.

دقت کنید: چون در این مورد، فعل معلوم در بازه زمانی مشخصی از گذشته انجام شده و به اتمام رسیده است، آن را در زمان گذشته ساده نیاز داریم.

۹۰ ۴

- (۱) عوض کردن، تعویض کردن
(۲) جمع آوری کردن؛ وصول کردن
(۳) نصب کردن، کار گذاشتن
(۴) توسعه دادن؛ شکل دادن؛ شکل یافتن

۹۱ ۲

توضیح: در این تست "writing" (نگارش) در نقش صفت برای "systems" به کار رفته است؛ در نتیجه باید پیش از "systems" قرار گیرد و بین دو کلمه به حرف اضافه "of" نیاز نداریم.

۹۲ ۱

- (۱) در خارج (از کشور)؛ به خارج (از کشور)
(۲) ورای، فراتر از
(۳) از طریق؛ از میان
(۴) بالای

او در ۸۵ سالگی شروع به اسکیت بازی کرد. اولین نمایش فیلمش را در ۱۱۴ سالگی انجام داد، و در تولد ۱۲۱ سالگی اش کنسرتی در محله برگزار کرد.

زمانی که [موضوع] عمر طولانی مطرح می‌شود، [می‌توان گفت] ژان کالمان دارنده رکورد جهان است. او تا سن ۱۲۲ سالگی عمر کرد. لذا آیا [سال] ۱۲۲ حد بالایی برای طول عمر انسان است؟ اگر دانشمندان نوعی قرص یا رژیم غذایی به وجود آورند که [روند] پیر شدن را کند کند، آیا ممکن است ما به [سن] ۱۵۰ [سال] یا فراتر برسیم؟

محققان کاملاً با پاسخ‌های این سؤالات موافق نیستند. جری شی در دانشگاه تگزاس می‌گوید «کالمان تا ۱۲۲ [سالگی] عمر کرد، بنابراین اگر کسی که امروز در قید حیات است به ۱۳۰ یا ۱۳۵

۸۲ ۳ او در حال حاضر با شرکت‌های دارویی کار می‌کند تا نسل جدیدی

از داروها را توسعه دهند که ممکن است از آن [داروهای] موجود مؤثرتر باشند.

- (۱) مقایسه، سنجش
(۲) اطلاعات
(۳) نسل؛ تولید
(۴) جمعیت

۸۳ ۳ مصریان باستان قلب را به عنوان مرکز هوش و احساس در نظر

می‌گرفتند و اعتقاد داشتند مغز هیچ‌گونه اهمیتی ندارد.

- (۱) دست یافتن به، رسیدن به
(۲) الهام بخشیدن
(۳) در نظر گرفتن، لحاظ کردن
(۴) تولید کردن، ساختن

۸۴ ۳ این کتاب تقریباً برای همه توصیه می‌شود، ولی بیشتر برای

آن‌هایی که [ژانر] علمی تخیلی را دوست دارند.

(۱) اثر گذاشتن بر، تحت تأثیر قرار دادن

(۲) کشف کردن؛ پی بردن

(۳) توصیه کردن، سفارش کردن

(۴) تجربه کردن

۸۵ ۴ هیچ اتوبوس همگانی‌ای [در مسیر] آن روستا خدمت (فعالیت)

نمی‌کند، پس باید یک تاکسی کرایه کنید تا شما را به آن جا ببرد و وقتی آماده بودید تا برگردید با همان تاکسی هماهنگ کنید تا سوارتان کند.

- (۱) تأیید کردن، تصدیق کردن
(۲) درگیر کردن؛ مشارکت دادن
(۳) در نظر گرفتن، لحاظ کردن
(۴) هماهنگ کردن؛ ترتیب دادن

۸۶ ۳ شما باید از دستورالعمل‌های نگارش مقاله تبعیت کنید تا

مطمئن شوید مقاله‌تان دارای ساختار مناسبی است.

- (۱) موضوع؛ ماده
(۲) ترکیب
(۳) دستورالعمل
(۴) آزمایش

۸۷ ۱ اگر ساختار بدن را تا زمانی که سلول‌ها به صورت جداگانه قابل

دیدن شوند بزرگ کنیم، می‌توان دید که هر کدام از آن‌ها در فعالیت شدید است.

- (۱) بزرگ کردن؛ بزرگ‌نمایی کردن
(۲) حاوی ... بودن
(۳) آموزش دادن، تعلیم دادن
(۴) کشف کردن، پی بردن

اولین شهرهای جهان در سواحل رودهای دجله و فرات در آن‌جایی که امروزه عراق است، ساخته شده بودند. حدود ۵۰۰۰ سال پیش، مردم سومر، [در] منطقه‌ای از جنوب عراق جایی که جریان این دو رود به هم ملحق می‌شود، شروع به بنای چیزی کردند که [سرانجام] به شهرهای بزرگ [و] شلوغی تبدیل شدند. آن‌ها آجرها را از گل کنار رودخانه به منظور ساختن خانه‌ها و معابد عظیم درست کردند. سومری‌ها همچنین با ایجاد نشانه‌هایی در لوح‌های نرم رسی که آن‌ها را برای سفت شدن در [معرض نور] خورشید قرار می‌دادند، یکی از نخستین سیستم‌های نگارش جهان را شکل دادند. نخستین شهرهای آن‌ها، مانند اور و اوروک در سراسر خاورمیانه مشهور شدند زیرا بازرگانان سومری به خارج از کشور سفر می‌کردند، [و] به تجارت مواد غذایی رشد یافته در مزارع حاصل خیز محلی می‌پرداختند. سومری‌ها تا حدود ۲۰۰۰ [سال] پیش از میلاد، زمانی که قبایل بیابانی هجوم آوردند،

تابستان پیش من یک برنامه آموزشی را طی کردم و یک داوطلب سوادآموزی شدم. با این وجود، آموزشی که دریافت کردم، اگرچه فوق‌العاده [بود]، به من نشان نداد که کار کردن با یک دانش‌آموز واقعی چگونه بود. وقتی شروع به درک [این موضوع] کردم که زندگی دیگر افراد به خاطر این‌که آن‌ها نمی‌توانستند بخوانند چگونه بود، اهمیت واقعی خواندن را درک کردم.

اولین دانش‌آموز من، ماری، یک مادر ۴۴ ساله تنهای [دارای] سه [فرزند] بود. در اولین درس، فهمیدم که او هفته‌ای دو بار دو مایل را تا نزدیک‌ترین سوپرمارکت پیاده می‌رود چرا که نمی‌دانست سوار کدام اتوبوس شود. وقتی به او گفتم [که] برای او یک برنامه زمان‌بندی [حرکت] اتوبوس را خواهم گرفت، به من گفت که آن کمکی نخواهد کرد، زیرا او نخواهد توانست آن را بخواند. او گفت هنگامی که به سوپرمارکت می‌رسد نیز دشواری دارد زیرا همیشه نمی‌توانست به یاد داشته باشد که چه چیزی لازم داشت. از آن جایی که او کلمات را نمی‌دانست، نمی‌توانست یک فهرست خرید بنویسد. هم‌چنین، او تنها می‌توانست اقلام را با دیدن [آن‌ها] شناسایی کند، پس اگر محصول یک برجسب متفاوت داشت، نمی‌توانست آن را به عنوان محصولی که می‌خواست بشناسد.

زمانی که با هم تمرین کردیم، یادگیری چگونه خواندن اعتمادبه‌نفس ماری را بالا برد، که او را به ادامه دادن مطالعاتش تشویق کرد. او شروع به پیشرفتی سریع کرد و حتی توانست با اتوبوس به سوپرمارکت برود. پس از این سفر موفق، او گزارش کرد که چقدر احساس اعتمادبه‌نفس داشت. در پایان برنامه، او شروع به کمک کردن به کوچک‌ترین پسرش، تونی، یک کلاس اولی خجالتی، در خواندنش (تونی) کرد. او (ماری) پیش از این‌که او (تونی) بخوابد کنارش می‌نشست و آن‌ها با هم داستان‌های وقت خواب را می‌خواندند. هنگامی که چشمانش (چشمان تونی) زمانی که او (ماری) می‌خواند از شوق باز می‌شدند، غرور در تمام چهره‌اش (چهره ماری) مشهود بود، و او (ماری) دید که چگونه تلاش زیادش در یادگیری خواندن به ثمر نشست است.

۹۷ ۲ نویسنده زمانی که آموزشش تمام شد، چه کرد؟

- (۱) او در سوپرمارکت کار کرد.
- (۲) به یک نفر کمک کرد خواندن را بیاموزد.
- (۳) او به مادران تنها کمکی را که لازم داشتند ارائه کرد.
- (۴) او به یک برنامه آموزشی دیگر رفت تا به یک داوطلب سوادآموزی کمک کند.

۹۸ ۴ چرا ماری ابتدا با اتوبوس به سوپر مارکت نمی‌رفت؟

- (۱) زیرا دوست داشت تا سوپرمارکت قدم بزند.
- (۲) زیرا او بسیار دور از ایستگاه اتوبوس زندگی می‌کرد.
- (۳) زیرا او نمی‌توانست [هزینه] بلیط اتوبوس را بپردازد.

استیو آوستد در دانشگاه تگزاس [نیز] موافق است. او می‌گوید «مردم می‌توانند بسیار طولانی‌تر از [آن‌چه که] فکر می‌کنیم، زندگی کنند. [در گذشته] متخصصان می‌گفتند که انسان‌ها نمی‌توانند بیشتر از ۱۱۰ [سال] زندگی کنند. وقتی کالمان از آن سن گذشت، آن‌ها این رقم را به ۱۲۰ افزایش دادند. پس چرا نتوانیم بالاتر برویم؟»

مشکل با حدس زدن [این‌که] افراد مسن چقدر می‌توانند عمر کنند، این است که تمام آن فقط حدس است. ریچ میلر در دانشگاه میشیگان می‌گوید «هر کس می‌تواند یک عدد برآورد کند. معمولاً دانشمندی که بالاترین عدد را انتخاب می‌کند، نامش در مجله تایم [به چاپ] می‌رسد.»

آیا تکنیک‌های جدید ضد پیری ما را قرن‌ها زنده نگه نمی‌دارد؟ میلر می‌گوید «هر درمانی برای پیر شدن احتمالاً بیشتر ما را تا حدود ۱۲۰ [سالگی] زنده و فعال نگه می‌دارد.» میلر می‌گوید «محققان در حال کار روی درمان‌هایی هستند که طول عمر موش‌ها را حداکثر تا ۵۰ درصد افزایش دهند. بنابراین، اگر طول عمر متوسط انسان حدود ۸۰ سال است، [با] افزودن ۵۰ درصد دیگر، شما را به ۱۲۰ [سالگی] می‌رساند.»

۹۳ ۱ داستان زان کالمان چه چیزی را به ما اثبات می‌کند؟

- (۱) انسان‌ها می‌توانند بیش از ۱۲۰ سال زندگی کنند.
- (۲) افراد پیر به اندازه هر زمانی در گذشته خلاق هستند.
- (۳) زنان حتی در سن ۸۵ [سالگی] اهل ورزش هستند.
- (۴) زنان طولانی‌تر از مردان زندگی می‌کنند.

۹۴ ۴ به گفته استیو آوستد در دانشگاه تگزاس

- (۱) طول عمر متوسط انسان می‌تواند ۱۱۰ [سال] باشد
- (۲) دانشمندان نمی‌توانند روش‌هایی را برای کند کردن پیری بیابند
- (۳) افراد اندکی می‌توانند انتظار داشته باشند تا بالای ۱۵۰ [سالگی] زندگی کنند
- (۴) پژوهشگران مطمئن نیستند انسان‌ها می‌توانند چه مدت زندگی کنند

۹۵ ۳ کلمه "they" در پاراگراف ۴ به "experts" اشاره دارد.

- (۱) انسان‌ها
- (۲) افراد، مردم
- (۳) متخصصان
- (۴) شی و آوستد

۹۶ ۳ چه کسی [با این دیدگاه] موافق خواهد بود که اگر یک

دانشمند بی‌حساب و کتاب‌ترین حدس را در مورد عمر طولانی بزند، وی معروف خواهد شد؟

- (۱) جری شی
- (۲) استیو آوستد

ریاضیات

۹۹ ۳ ماری چگونه عادت داشت کالاهایی را [که] می‌خواست در

سوپرمارکت پیدا کند؟

(۱) او می‌دانست کالاها در سوپرمارکت در کجا بودند.

(۲) او از دیگران می‌خواست که او را به مکان درست ببرند.

(۳) او توانسته بود کالاها را از روی شکل آن‌ها بیابد.

(۴) او نام کالاها را به یاد می‌آورد.

۱۰۰ ۱ کدام یک از جملات زیر دربارهٔ ماری صحیح است؟

(۱) ماری توانست کارهایی را انجام دهد [که] قبلاً نتوانسته بود انجام دهد.

(۲) ماری با کمک پسرش توانست داستان‌ها را بخواند.

(۳) ماری تصمیم گرفت که مطالعاتش را در مدرسه ادامه دهد.

(۴) ماری برای درس‌های خودش [پول] پرداخت کرد.

۱۰۱ ۲

$$\frac{3!}{2!} \times \frac{4!}{3!} = 6 \times 24 = 144$$

جایگشت سه حرف (گ، الف، ه)
جایگشت حروف کلمه (زیست)

۱۰۲ ۴ ارقام فرد را یک شی در نظر می‌گیریم

۴, ۲, ۸, ۶, ۹, ۵, ۷ که به همراه چهار شی دیگر (ارقام ۲, ۴, ۶, ۸)

جمعاً پنج شی داریم که جایگشت آن‌ها ۵! است. جایگشت ارقام داخل بسته (۳ شی) نیز به ۳! طریق است و طبق اصل ضرب تعداد کل حالات برابر است با:

$$5! \times 3! = 120 \times 6 = 720$$

۱۰۳ ۳ از روش متمم استفاده می‌کنیم:

$$7 \times 7 \times 7 = 343 = \text{تعداد کل اعداد سه رقمی ساخته شده}$$

$$6 \times 6 \times 6 = 216 = \text{تعداد کل اعداد سه رقمی فاقد عدد ۴}$$

$$343 - 216 = 127 = \text{تعداد کل اعداد سه رقمی شامل رقم ۴}$$

۱۰۴ ۱

$$= \binom{5}{3} = \frac{5!}{2!3!} = \frac{5 \times 4 \times 3!}{2 \times 3!} = 10 = \text{انتخاب ۳ کتاب از ۵ کتاب}$$

$$= \binom{6}{4} = \frac{6!}{4!2!} = \frac{6 \times 5 \times 4!}{4! \times 2} = 15 = \text{انتخاب ۴ کتاب از ۶ کتاب}$$

$$3! \times 4! = 6 \times 24 = 144 = \text{چیدمان یک در میان کتاب‌ها}$$

و طبق اصل ضرب تعداد کل حالات انجام این کار برابر است با:

$$10 \times 15 \times 144 = 21600$$

$$P(n, r) = \frac{n!}{(n-r)!}$$

$$P(n, 4) = \frac{n!}{(n-4)!}, P(n-1, 3) = \frac{(n-1)!}{(n-1-3)!} = \frac{(n-1)!}{(n-4)!}$$

$$\Rightarrow \frac{n!}{(n-4)!} = \frac{8(n-1)!}{(n-4)!} \Rightarrow \frac{n(n-1)!}{(n-4)!} = \frac{8(n-1)!}{(n-4)!}$$

$$\Rightarrow n = 8 \Rightarrow C(8, 3) = \frac{8!}{(8-3)!3!} = \frac{8 \times 7 \times 6 \times 5!}{5! \times 6} = 56$$

۱۰۶ ۲ برای آن‌که هر سه نفر دانشجوی یک رشته باشند. باید:

(الف) هر سه دانشجوی حسابداری باشند (جمعاً ۹+۴ نفر):

$$\binom{9}{3} = \frac{9!}{6!3!} = \frac{9 \times 8 \times 7 \times 6!}{6! \times 3 \times 2 \times 1} = 84$$

یا

(ب) هر سه دانشجوی حقوق باشند (جمعاً ۱۰+۴=۱۴ نفر):

$$\binom{10}{3} = \frac{10!}{7!3!} = \frac{10 \times 9 \times 8 \times 7!}{7! \times 3 \times 2 \times 1} = 120$$

۱۱۳ ۱ اعداد دنباله فیبوناچی عبارتند از:

$$1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, \dots$$

مجموع اعداد ظاهر شده در پرتاب دو تاس حتماً بزرگتر از ۱ و کوچکتر از ۱۳ است. یعنی مجموع اعداد ظاهر شده در بین اعداد فیبوناچی می‌تواند ۲ یا ۳ یا ۵ یا ۸ شود که پیشامد آن به صورت زیر است:

$$A = \{ \underbrace{(1, 1)}_{\text{مجموع ۲}}, \underbrace{(1, 2), (2, 1)}_{\text{مجموع ۳}}, \underbrace{(1, 4), (2, 3), (3, 2), (4, 1)}_{\text{مجموع ۵}}, \underbrace{(2, 6), (3, 5), (4, 4), (5, 3), (6, 2)}_{\text{مجموع ۸}} \}$$

$$\Rightarrow n(A) = 12, n(S) = 36 \Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{12}{36} = \frac{1}{3}$$

۱۱۴ ۲ تعداد اعضای فضای نمونه‌ای برابر است با انتخاب ۳ مهره از

مجموع $12 = 5 + 3 + 4$ مهره یعنی:

$$n(S) = \binom{12}{3} = \frac{12!}{9!3!} = \frac{12 \times 11 \times 10 \times 9!}{9! \times 6} = 220$$

برای آن‌که رنگ مهره فقط از دو رنگ باشند، باید دو مهره هم‌رنگ و سومی متفاوت باشد:

$$\binom{3}{2} \binom{9}{1} = 3 \times 9 = 27$$

الف) دو تا آبی و یکی از بقیه

یا

$$\binom{4}{2} \binom{8}{1} = 6 \times 8 = 48$$

ب) دو تا سبز و یکی از بقیه

یا

$$\binom{5}{2} \binom{7}{1} = 10 \times 7 = 70$$

پ) دو تا قرمز و یکی از بقیه

$$n(A) = 27 + 48 + 70 = 145$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{145}{220} = \frac{29}{44}$$

۱۱۵ ۳ حال گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم:

$$\text{مجموع نمرات این کلاس} = 24 \times 17 = 408$$

$$1) \bar{x}_{\text{جدید}} = \frac{408 - 10}{24 - 1} = \frac{398}{23} = 17 \frac{1}{23}$$

$$2) \bar{x}_{\text{جدید}} = \frac{408 + 20 + 20}{24 + 2} = \frac{448}{26} = 17 \frac{1}{13}$$

۳) در گزینه (۳) با تغییر نمره ۱۱ به ۲۰ مجموع نمرات $20 - 11 = 9$ واحد بیشتر می‌شود. $(408 + 9 = 417)$ بنابراین:

$$\bar{x}_{\text{جدید}} = \frac{417}{24} = 17 \frac{1}{8}$$

$$4) \text{مجموع نمرات کلاس دوم} = 20 \times 17 \div 5 = 350$$

$$\bar{x}_{\text{جدید}} = \frac{408 + 350}{24 + 20} = \frac{758}{44} = 17 \frac{1}{22}$$

۱۰۷ ۲ سکه رو بیاید (۱ حالت) آن‌گاه یک تاس می‌ریزیم (۶ حالت)

پس در این وضعیت $6 \times 6 = 36$ حالت داریم.

سکه پشت بیاید (۱ حالت) آن‌گاه دو تاس می‌ریزیم (۳۶ حالت) پس در این وضعیت $36 = 1 \times 36$ حالت داریم و در مجموع فضای نمونه‌ای این آزمایش تصادفی $6 + 36 = 42$ حالت دارد.

حالا می‌خواهیم فقط عدد زوج بیاید، یعنی تاس اعداد ۲ یا ۴ یا ۶ بیاید:

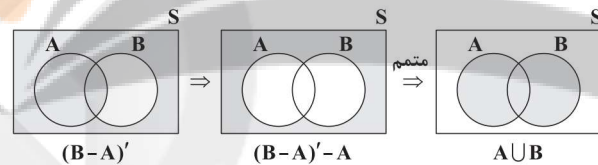
$$\left\{ \begin{array}{l} (ر, 2), (ر, 4), (ر, 6) \\ (پ, 2, 2), (پ, 2, 4), (پ, 2, 6) \\ (پ, 4, 2), (پ, 4, 4), (پ, 4, 6) \\ (پ, 6, 2), (پ, 6, 4), (پ, 6, 6) \end{array} \right\} \Rightarrow \text{حالت ۱۲}$$

۱۰۸ ۱ روش اول:

$$\begin{aligned} (B-A)' - A &= (B \cap A')' - A = (B' \cup A) \cap A' \\ &= (B' \cap A') \cup (A \cap A') = (B' \cap A') \cup \emptyset = B' \cap A' = (B \cup A)' \end{aligned}$$

$$\xrightarrow{\text{متمم}} B \cup A$$

روش دوم:

۱۰۹ ۳

$$n(S) = 4 \times 4 \times 4 = 4^3 \Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4}{4^3} = \frac{1}{4^2} = \frac{1}{16}$$

۱۱۰ ۴ A و B دو پیشامد ناسازگار هستند $A \cap B = \emptyset$ و $P(A \cap B) = 0$ است) و البته هم‌شانسی یعنی $P(A) = P(B)$ حال داریم:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) \xrightarrow{P(A)=P(B)} 0/45 = P(A) + P(A)$$

$$\Rightarrow 0/45 = 2P(A) \Rightarrow P(A) = \frac{0/45}{2} = 0/225$$

$$\Rightarrow P(A') = 1 - P(A) = 1 - 0/225 = 0/775$$

$$n(S) = 2 \times 2 \times 2 = 2^3 = 8$$

۱۱۱ ۱

$$A = \{(د, د, د), (د, د, پ), (د, پ, د), (پ, د, د)\} \Rightarrow n(A) = 4$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4}{8} = \frac{1}{2}$$

$$n(S) = 2 \times 6 = 12$$

۱۱۲ ۲

$$A = \{(ر, 2), (ر, 3), (ر, 5), (پ, 2), (پ, 3), (پ, 5), (پ, 1), (پ, 4), (پ, 6)\}$$

$$\Rightarrow n(A) = 9$$

$$n(A) = 9$$

$$a_n: \sqrt{1}, \sqrt{3}, \sqrt{5}, \sqrt{7}, \dots, \sqrt{2n-1}$$

۱ ۱۱۹

$$a_n = \sqrt{2n-1} \Rightarrow \begin{cases} a_{61} = \sqrt{2(61)-1} = \sqrt{122-1} = \sqrt{121} = 11 \\ a_{85} = \sqrt{2(85)-1} = \sqrt{170-1} = \sqrt{169} = 13 \end{cases}$$

و در نتیجه:

$$a_{61} + a_{85} = 11 + 13 = 24$$

۳ ۱۲۰

$$a_{n+1} = \begin{cases} \frac{1}{2}a_n & \text{زوج } n \\ 3a_n - 1 & \text{فرد } n \end{cases}, a_1 = 13$$

$$\xrightarrow{n=1} a_2 = 3a_1 - 1 = 3(13) - 1 = 39 - 1 = 38$$

$$\xrightarrow{n=2} a_3 = \frac{1}{2}a_2 = \frac{1}{2}(38) = 19$$

$$\xrightarrow{n=3} a_4 = 3a_3 - 1 = 3(19) - 1 = 57 - 1 = 56$$

$$\xrightarrow{n=4} a_5 = \frac{1}{2}a_4 = \frac{1}{2}(56) = 28$$

انحراف استاندارد (SD) همان انحراف معیار (σ) است.

۴ ۱۱۶

$$21, 22, 23, 27, 27, \dots \rightarrow 1, 2, 3, 7, 7$$

برای راحتی محاسبات می‌توان مقدار ثابتی (مثلاً ۲۰ واحد) را از هر کدام از داده‌ها کم کنیم که این کار تأثیری روی انحراف معیار ندارد!

$$\bar{x} = \frac{1+2+3+7+7}{5} = \frac{20}{5} = 4$$

$$\sigma^2 = \frac{(1-4)^2 + (2-4)^2 + (3-4)^2 + 2(7-4)^2}{5}$$

$$= \frac{9+4+1+18}{5} = \frac{32}{5} = 6.4 \Rightarrow \sigma = SD = \sqrt{6.4} = 2.5$$

دقت کنید که میانگین واقعی $\bar{x} = 4 + 20 = 24$ واقعی است. پس:

$$\frac{SD}{\bar{x}} = \frac{2.5}{24} = \frac{25}{240} \approx 0.1$$

۳ ۱۱۷ خط از نقاط $(2, 6), (6, 20)$ می‌گذرد:

$$m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} = \frac{20 - 6}{6 - 2} = \frac{14}{4} = \frac{7}{2}$$

الگوی خطی به صورت $y = mx + n$ است پس با استفاده از یکی از نقاط n را به دست می‌آوریم:

$$y = mx + n \xrightarrow{\substack{m=\frac{7}{2} \\ x=2, y=6}} 6 = \left(\frac{7}{2}\right)(2) + n \Rightarrow 6 = 7 + n \Rightarrow n = -1$$

$$\xrightarrow{\substack{n=-1 \\ m=\frac{7}{2}}} y = \frac{7}{2}x - 1 \xrightarrow{\text{ضابطه دنباله}} a_n = \frac{7}{2}n - 1$$

اولین جمله سهرقمی را می‌خواهیم پس $a_n \geq 100$ است. یعنی:

$$\frac{7}{2}n - 1 \geq 100 \Rightarrow \frac{7}{2}n \geq 101 \xrightarrow{\times 2} 7n \geq 202 \Rightarrow n \geq \frac{202}{7}$$

$$\Rightarrow n \geq 28.85 \xrightarrow{n \text{ عدد طبیعی است}} n = 29$$

اولین جمله سهرقمی، جمله بیست و نهم الگو است.

۱ ۱۱۸

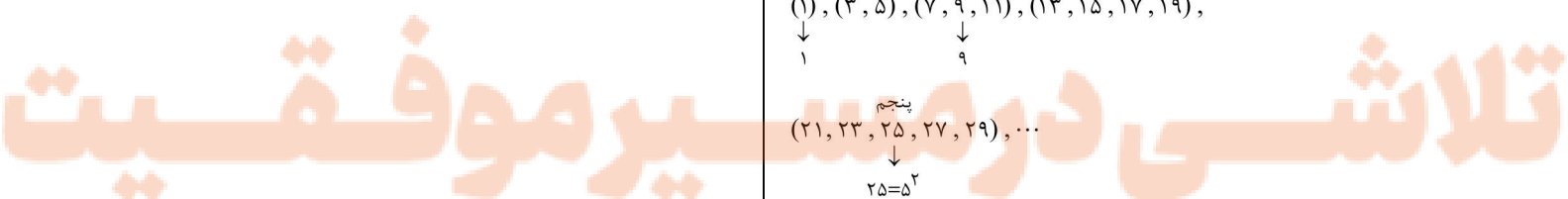
$$\begin{array}{cccc} \text{اول} & \text{دوم} & \text{سوم} & \text{چهارم} \\ (1), & (3, 5), & (7, 9, 11), & (13, 15, 17, 19), \\ \downarrow & & \downarrow & \\ 1 & & 9 & \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \text{پنجم} \\ (21, 23, 25, 27, 29), \dots \\ \downarrow \\ 25 = 5^2 \end{array}$$

مشاهده می‌کنید که در دسته‌های با شماره فرد، جمله وسط برابر با توان دوم

شماره آن دسته است. یعنی جمله وسط دسته سوم $= 9 = (3)^2$ ، جمله وسط

دسته پنجم $= 25 = (5)^2$ و ... بنابراین جمله وسط دسته یازدهم

۳ بار ۴

زبان عربی (اختصاصی)

■ درست‌ترین و دقیق‌ترین جواب را در ترجمه یا تعریب مشخص کن (۱۴۵-۱۴۱):

۱۴۱) ۲ ترجمه کلمات مهم: جَعَلْنَا السَّمَاءَ: آسمان را قرار دادیم /

سَقْفًا: سقفی / مَحْفُوظًا: نگاه‌داشته شده، حفظ شده

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «در» معادلی ندارد.

(۳) «همانند» معادلی ندارد. / «نگه‌دارنده = حَافِظ»!

(۴) «در» معادلی ندارد. / «نگه‌دارنده» نادرست است.

۱۴۲) ۴ ترجمه کلمات مهم: ما مِنِ إِنْسَانٍ إِلَّا: هیچ انسانی نیست مگر

این‌که / قد انطوی: به هم پیچیده شده است / الْعَالَمِ الْأَكْبَرِ: دنیای بزرگ‌تر /

أَكْثَرُ النَّاسِ: بیشتر مردمان / لا یَشْعُرُونَ به: آن را حس (احساس) نمی‌کنند

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «ما» در این اسلوب معنای «لیس: نیست» می‌دهد: ما مِنِ ... إِلَّا = هیچ ...

نیست مگر / «ولکن: اما» / «قد انطوی: به هم پیچیده شده است» / نمی‌دانند

(← حس نمی‌کنند)

(۲) «العالم» معرفه است نه نکره! / «ما یَشْعُرُونَ» مضارع منفی است:

«نمی‌فهمند» و غلط است!

(۳) «الأکبر» اسم تفضیل است. / «إلا» ترجمه نشده است. / «قد انطوی: به هم

پیچیده شده است»

۱۴۳) ۴ ترجمه کلمات مهم: لَنْ یَسْلِبَ: به زور نخواهد گرفت / نَمْلَةٌ:

مورچه‌ای / جَلَبَ شعیرة: پوست جویبی / و این: اگرچه / أَعْطَى: داده شود /

الأقالیم السبعة: سرزمین‌های هفت‌گانه

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «لن» با فعل مضارع باید مستقبل منفی ترجمه شود: «نخواهد گرفت» /

«أقالیم هفتم = الإقالیم السابع»!

(۲) ساختار جمله رعایت نشده است. «و این» درست ترجمه نشده است. /

«نملة» نکره است. / نمی‌گیرد (← نخواهد گرفت)

(۳) «هیچ» معادلی ندارد. / «نملة» نکره است. / «أقالیم» باید جمع ترجمه شود.

۱۴۴) ۱ «یُقبِلُونَ» از فعل «أَقْبَلَ، یُقبِلُ» است و به معنای: «روی

می‌آورند!» (حق را می‌پذیرند = یُقبِلُونَ الحَقَّ)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «این مهندسان = هذان المهندسان» نه «هذان مهندسان». / حال باید در

صیغه مثنی بیاید: «مبتسمین»

(۳) خبر باید مرفوع باشد: «و هم مبتسمون».

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

نَ	شَا	دِی	اَز	فَ	رِی	بِ	وَع	دِ	صَد	بَا	رَم	بِ	خَا	کَ	خَو
U	-	-	-	U	-	U	-	U	-	-	-	U	-	U	-
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
نَ	کَر	دِی	شَر	م	بِک	بَا	رِز	دِ	لِ	اَم	مِی	بَد	وَا	رِ	مِن
U	-	-	-	U	-	-	-	U	U	-	-	U	-	U	-
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

۴ بار ۳

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

نَ	فَس	دَر	خَا	نِ	یِ	آ	یِی	نِ	اِی	جَا	رَا	نِی	مِی	کَر	دِی
U	-	-	U	U	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
نَ	اَ	گَر	آ	گَا	ه	مِی	گَش	تِی	زِ	دِر	دِ	اَن	تِ	ظَا	رِ
U	-	-	-	U	-	-	-	-	-	U	-	U	-	U	-
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

۱۳۹) ۴ مفهوم و وزن مشترک بیت سؤال و گزینه (۴):

مفهوم: حال عاشق را تنها عاشق درک می‌کند.

وزن: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفهوم و وزن سایر گزینه‌ها:

(۱) مفهوم: غم جان‌گاز عاشق و بی‌اعتنایی معشوق

وزن: فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن

(۲) مفهوم: حال عاشق را تنها عاشق درک می‌کند.

وزن: مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلاتن

(۳) مفهوم: عشق، موجب کام‌یابی و نیک‌بختی است.

وزن: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

۱۴۰) ۴ مفهوم گزینه (۴): پاک‌بازی و جان‌فشانی عاشقانه

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: ناپایداری دنیا

تاریخ

■ گزینه مناسب را در پاسخ به سوالات زیر مشخص کن (۱۵۰ - ۱۴۶):

۱۴۶ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «عَمِلُوا» صیغه جمع مذکر غائب است نه جمع مؤنث غائب!

(۲) «الصالحات» اسم فاعل از فعل ثلاثی مجرد است.

(۳) مفعول منصوب است نه مرفوع.

۱۴۷ ۲ جمع مذکر سالم دارای پسوند «وَن / یَن» است. دقت کنید

اعداد عقود (۲۰، ۳۰، ۴۰ و ...) جزء جمع مذکر سالم به حساب می‌آیند. مثلاً «ثلاثون و ثلاثین».

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) جمع مؤنث سالم داریم.

(۳) هیچ جمعی نداریم.

(۴) هیچ جمعی نداریم.

۱۴۸ ۴ اسم «لا»ی نفی جنس، هرگز تنوین یا «أل» ندارد، بنابراین

گزینه‌های (۱) و (۲) نمی‌توانند لای نفی جنس باشند. گزینه (۳) هم «لا» بر سر فعل آمده و نافی است؛ ترجمه: «هرگز مسخره کردن دیگران را دوست ندارم!» اما در گزینه (۴)، «لا»ی نفی جنس است؛ ترجمه: «خدای من و پروردگارم؛ هیچ معبودی جز تو ندارم!»

۱۴۹ ۳ حرفی که جمله اسمیه را تأکید می‌کند، حرف مشبّهة بالفعل «إِنَّ»

است که در گزینه (۱) آمده است؛ ترجمه: «قطعاً موفقیت با تلاش کردن است!»

۱۵۰ ۱ حال به دو شکل می‌آید:

(۱) در قالب یک اسم (۲) در قالب جمله (جمله اسمیه یا جمله فعلیه)

در گزینه (۱)، حال (هُوَ أَصْغَرُ) از نوع جمله اسمیه است؛ ترجمه: «بچه پاندا متولد می‌شود درحالی که از یک موش کوچک‌تر است!»

در سایر گزینه‌ها کلمات «بَکَمَاءَ وَّحِيداً وَّحِيَّةً» حال هستند و از نوع یک اسم و نه جمله اسمیه!

۱۵۱ ۱ آلمان از یک‌سو با هدف مقابله با تهدیدهای خارجی به ویژه

خطر حمله فرانسه، و از سوی دیگر برای پیشبرد سیاست‌های توسعه‌طلبانه خود در اروپا و فراسوی دریاها، با برخی از کشورها پیمان اتحاد سیاسی و نظامی منعقد کرد. نخست با امپراتوری اتریش - مجارستان پیمان اتحاد بست و سپس، ایتالیا را نیز وارد این پیمان کرد و اتحاد سه‌گانه (مثلث) را تشکیل داد (۱۸۸۲ م).

۱۵۲ ۲ به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار و نبود آزادی

بیان، برخی از روزنامه‌نگاران در خارج از کشور اقدام به نشر روزنامه‌هایی به زبان فارسی کردند.

۱۵۳ ۱ میرزا فتحعلی خان آخوندزاده، با این‌که مورخ نبود، تاریخ‌نویسی

سنتی را به شیوه علمی نقد کرد.

۱۵۴ ۴ قیام مهدیون در سودان به رهبری مهدی سودانی در مقابل

انگلیس، و مبارزات مردم الجزایر به فرماندهی امیرعبدالقادر بر ضد ارتش فرانسه، نمونه‌هایی از مبارزه مردم در سرزمین‌های مستعمره بود.

۱۵۵ ۴ مدرسه دارالفنون، دارالطباعة دولتی و دارالترجمة همایونی در

زمان ناصرالدین شاه تأسیس شدند.

۱۵۶ ۴ مظفرالدین‌شاه، عین‌الدوله را که فردی مستبد بود، به‌عنوان

صدراعظم انتخاب کرد و اداره مملکت را به او سپرد. مظفرالدین شاه نیز مانند پدرش، سه بار به اروپا سفر کرد. پیامد این سفرها، هزینه‌هایی سنگین بود که دولت با گرفتن وام از بیگانگان، آن را تأمین می‌کرد.

۱۵۷ ۳ ایل افشار از ایل‌های قزلباش بود که در به سلطنت رساندن

حکومت صفویان نقش داشتند. در عصر صفوی، بخشی از این ایل را برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمال آن دیار کوچاندند.

۱۵۸ ۲ پس از کشته شدن فتحعلی خان قاجار، نادر که جنگاوری

شجاع و متهور بود، ابتکار عمل را به دست گرفت و فرماندهی سپاه تهماسب را عهده‌دار شد.

۱۵۹ ۴ در دوره کریم‌خان زند، هیئت‌هایی از فرانسه و انگلستان برای

گرفتن امتیاز و ایجاد مراکز تجاری به ایران آمدند؛ اما چون با او به توافق نرسیدند، گشایشی در روابط صورت نگرفت.

۱۶۰ ۱ با سقوط صفویان و آغاز بحران‌های شدید سیاسی و نظامی،

کشور ما در عرصه اقتصادی و تولید دچار رکود فراوانی شد؛ اما با به قدرت رسیدن قاجاریه و فروکش کردن جنگ‌های داخلی، مجدداً در اوایل دوره قاجار

صنایع دستی در ایران رشد و رونق یافت. در این زمان، به علت جنگ‌های ناپلئون کالاهای صنعتی اروپایی چندان به ایران وارد نمی‌شد اما صنایع دستی

ایران مانند منسوجات ابریشمی، شال، مخمل، زری‌باف، ظروف سفالی و لعاب‌دار، مُنَبَّت‌کاری، قلم‌کاری، خاتم‌کاری و انواع اسلحه گرم و سرد، با کیفیت

جغرافیا

۱۷۱ ۲ ۷۶ درصد فقیران کشورهای قاره آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا در نواحی روستایی زندگی می‌کنند.

۱۷۲ ۱ در برخی از بخش‌های جهان، در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل و نقل، زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها پدید آمده‌اند که به آن‌ها مگالوپلیس گفته می‌شود.

۱۷۳ ۲ به بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند، دامنه نفوذ می‌گویند.

۱۷۴ ۴ به سبب تقسیم نادرست زمین، حمایت نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی، نه تنها وضع روستاییان بهتر نشد، بلکه شرایط انهدام کشاورزی در ایران فراهم آمد.

۱۷۵ ۲ درآمد کم، بیکاری، مسکن نامناسب و حاشیه‌نشینی، به فقر شهری منجر می‌شود.

۱۷۶ ۳ معماری و طراحی شهر، بازتاب فرهنگ و هویت شهروندان است.

۱۷۷ ۲ الف) هدف اصلی مدیران و برنامه‌ریزان شهری، تحقق شهر پایدار است.

ب) کاربری زمین، یعنی چگونگی استفاده از زمین.

ج) پایداری شهر حد و حصر و نقطه انتهایی ندارد.

۱۷۸ ۳ تحقق روستای پایدار سه رکن دارد: فعال کردن اقتصاد روستا،

خدمات اجتماعی و فرهنگی و حفظ محیط زیست روستا و چشم‌اندازهای طبیعی آن.

۱۷۹ ۴ بررسی عبارت نادرست:

ج) آمایش سرزمین هم به نیازهای حال و آینده توجه دارد و هم به عدالت در توسعه.

۱۸۰ ۲ آمار پدیده‌های طبیعی و انسانی ← ورودی

تصاویر ماهواره‌ای ← ورودی

مدل‌سازی ← پردازش

نقشه ← ورودی - خروجی

جدول ← خروجی

۱۸۱ ۴ عواملی که در نیم‌قرن اخیر باعث گسترش و تحول در صنعت

حمل و نقل شده است:

۱- افزایش جمعیت و تقاضا برای حمل و نقل

۲- گسترش تجارت و اقتصاد جهانی

۳- پیشرفت‌های علمی و فناوری در تولید وسایل حمل و نقل

۱۸۲ ۳ اختراع و تولید انبوه خودرو در اوایل قرن ۲۰ و ساخته شدن

نخستین لوکوموتیوهای مجهز به موتور بخار در اوایل قرن ۱۹ و تولید قطار

۱۶۱ ۱ کشور فرانسه در قرن ۱۸ م به سبب شکست نظامی از انگلستان و

صرف منابع مالی هنگفت در سرزمین آمریکا برای عقب نماندن از مسابقه استعماری به راه افتاد، با ورشکستگی اقتصادی و ضعف سیاسی و نظامی روبه‌رو شد.

۱۶۲ ۲ مهاجرت روحانیون و مردم به شهر ری و تحصن در صحن

حضرت عبدالعظیم به مهاجرت صغری مشهور است. این مهاجرت، اولین مرحله اتحاد نیروهای ضد استبداد بود.

۱۶۳ ۳ در تهران آقامحمدخان پس از تاج‌گذاری به عزم برچیدن بساط

حکومت جانشینان نادرشاه و دستیابی به غنایم و گنجینه جواهرات وی، راه خراسان را درپیش گرفت.

۱۶۴ ۳ با وجود رقابت‌های شدیدی که میان روس و انگلیس در ایران

وجود داشت، موضوع جدیدی آن‌ها را وادار به رفع اختلاف‌ها و توافق در مورد ایران کرد. این موضوع جدید حضور آلمان به عنوان یک قدرت جدید در صحنه

سیاست جهان بود. با در خطر قرارگرفتن مستعمره‌های روس و انگلیس در جاهای دیگر دنیا، توسط استعمارگر جدید یعنی آلمان، آن‌ها اختلاف‌ها را کنار گذاشتند و به‌موجب قرارداد ۱۹۰۷، ایران را بین خود تقسیم کردند.

۱۶۵ ۳ نخستین مدرسه‌ها به دست مسیونرهای اروپایی و

آمریکایی در ایران تأسیس شد.

۱۶۶ ۴ مجمل ← ایران و انگلستان

آخال ← ایران و روسیه

گلستان ← ایران و روسیه

فین‌کنتاین ← ایران و فرانسه

پاریس ← ایران و انگلستان

۱۶۷ ۳ میرزا علی‌اکبرخان مُرّین‌الدوله (نقاش باشی)، به دستور

ناصرالدین شاه در محل فعلی دارالفنون یک تالار نمایش ساخت.

۱۶۸ ۱ در دوره سلطنت ناصرالدین شاه، با ورود محصولات جدید

کشاورزی از اروپا به ایران، تحولی عظیم در شیوه تغذیه ایرانیان ایجاد شد.

۱۶۹ ۴ در دوره قاجار نظام تعلیم و تربیت سنتی ایران تداوم و

گسترش یافت. در آن زمان سوادآموزی مقدماتی در مکتب‌خانه‌ها یا از طریق معلمان خصوصی و یا معلمان سرخانه انجام می‌گرفت. دانش‌آموزانی که توانایی

مالی و علاقه به ادامه تحصیل داشتند، وارد مدرسه‌های قدیم و حوزه‌های علمیه می‌شدند. در این مراکز آموزشی، علوم نقلی و عقلی تعلیم داده می‌شد.

۱۷۰ ۴ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

الف) این نیرو در حفظ مرزها و مقابله با هجوم خارجی، کارایی چندانی نداشت.

ب) ناصرالدین‌شاه (پس از مرگ امیرکبیر) امتیاز تأسیس یک واحد نظامی حرفه‌ای با عنوان بریگاد قزاق را به روسیه واگذار کرد.

ج) نیروی قزاق، تشکیلات نظامی منسجم و منظمی بود که تا اواخر حکومت

جامعه‌شناسی

۱۹۱ | ۱ علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد

از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.

«نظام اجتماعی» مفهوم دیگری است که با نظم ارتباط دارد. نظام اجتماعی یک ساختار اجتماعی پویاست.

در جامعه‌شناسی براساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است.

۱۹۲ | ۲ اقتصاد، حقوق، سیاست، تاریخ، باستان‌شناسی، ارتباطات،

مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، جمعیت‌شناسی، زبان‌شناسی، مدیریت، روان‌شناسی اجتماعی و جغرافیای انسانی، از جمله رشته‌هایی هستند که پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند.

موضوع فلسفه اصل وجود است؛ یعنی به موجودی خاص مانند موجودات طبیعی و انسانی و اجتماعی نمی‌پردازد، بلکه قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند.

ما حتی اگر درباره علوم طبیعی اطلاعات چندانی نداشته باشیم، می‌پذیریم که این علوم خوب هستند و نتایج سودمندی دارند.

از فواید علوم انسانی و علوم اجتماعی می‌توان به رها کردن و آزادسازی انسان‌ها از ظلم‌ها و اسارت‌هایی که در اثر کنش‌های انسان‌ها پدید می‌آید، اشاره کرد.

۱۹۳ | ۲ بررسی عبارت نادرست:

(ب) انقلاب‌های اجتماعی، اندیشه‌های جدید، شاهکارهای هنری و اختراعات بزرگ هنگامی پدید می‌آیند که انسان از نظم موجود گامی فراتر می‌گذارد.

۱۹۴ | ۲ گافمن از جامعه‌شناسانی بود که برای تحقیق درباره بیمارستان

روانی به عنوان یک نهاد اجتماعی و اثر آن بر بیماران، ماه‌ها به عنوان کارمند در یک بیمارستان روانی مشغول به کار شد و از طریق مشاهده مشارکتی به تحقیق پرداخت.

جامعه‌شناسی در آغاز شکل‌گیری خود سعی کرد به علوم طبیعی به ویژه «علم فیزیک» نزدیک شود. به همین دلیل، **اگوست کنت**، بنیان‌گذار جامعه‌شناسی، ابتدا نام «فیزیک اجتماعی» را برای این رشته برگزید.

و بر با این‌که فهمیدن را برای درک معنای پدیده‌های اجتماعی ضروری می‌دانست، اما از آن‌جا که هنوز علم را به علم تجربی محدود می‌دانست، معتقد بود آن‌چه جامعه‌شناسان از مطالعه پدیده‌ها می‌فهمند، باید با روش تجربی اثبات شود وگرنه ارزش علمی ندارد.

گاهی به ندرت می‌توان به نحو مفیدی از روش آزمایش استفاده کرد. آزمایش فیلیپ **زیمباردو** در ایجاد یک زندان ساختگی، در سال ۱۹۷۲ مثال خوبی از

۱۸۳ | ۱ بررسی عبارت‌ها:

(الف) حمل و نقل بر زمین، آب و هوا تأثیر می‌گذارد. ← ص

(ب) شبکه‌های حمل و نقل هم از محیط جغرافیایی تأثیر می‌پذیرند و هم بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارند. ← ص

(ج) کلید توسعه اقتصادی و رکن زیربنای اقتصاد کشورها، حمل و نقل است. ← ص

(د) جغرافیای حمل و نقل شاخه‌ای از دانش جغرافیا و جغرافیای اقتصادی است. ← ص

۱۸۴ | ۱ حمل و نقل ریلی برای مسافت‌های نسبتاً دور است.

۱۸۵ | ۲ (الف) یکی از کاربردهای مهم کشتی‌های Ro-Ro، حمل

خودروهای صادراتی از کشورهای سازنده به سایر کشورها است.

(ب) فرانسه و آلمان تولیدکنندگان عمده قطارهای تندرو هستند.

(ج) ایالات متحده آمریکا دارای گسترده‌ترین و طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است.

(د) امروزه لوکوموتیوهای الکتریکی (برقی) بهترین نوع لوکوموتیوها از نظر سازگاری با محیط زیست‌اند.

۱۸۶ | ۱ تعداد و مسافت آزادراه‌ها و بزرگراه‌های کشور نسبت به یک

دهه قبل به ترتیب دو و سه برابر شده است.

۱۸۷ | ۳ کشتی VLCC با ظرفیت ۶ میلیون بشکه نفت ←

۲۷,۰۰۰ کامیون

کشتی کانتینری با ظرفیت ۱۵,۰۰۰ TEU ← ۶۰۰۰ کامیون

۱۸۸ | ۱ پرترددترین بندر مسافری به ترتیب بنادر قشم، شهید

حقانی (بندر عباس)، چارک و خرمشهر بوده‌اند.

۱۸۹ | ۲ ایران به کشورهای ترکیه، عراق، آذربایجان و ارمنستان، از

طریق خطوط لوله، گاز طبیعی صادر می‌کند.

۱۹۰ | ۲ امروزه ایران با در اختیار داشتن بیش از ۱۴,۰۰۰ کیلومتر خط

لوله نفت و حدود ۳۸,۰۰۰ کیلومتر خطوط لوله اصلی (فشار قوی) گاز طولانی‌ترین خطوط لوله نفت و گاز را در میان کشورهای عضو اوپک دارد.

تلاشی در مسیر موفقیت

۱۹۸ ۴ برای پی بردن به هدف کنش، باید به ذهن کنشگر راه یابیم و برای فهمیدن دلالت‌های کنش، باید به زمینه فرهنگی‌ای که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم. به عبارت دیگر، فهم هر کنشی مستلزم دسترسی به معنای ذهنی (فردی) و معنای فرهنگی (اجتماعی) نهفته در آن است.

۱۹۹ ۲ با توجه به تصاویر صورت سؤال، در زندگی روزمره بی‌نظمی بیشتر به چشم می‌آید و نظم از نظرها پنهان می‌ماند. ما نمی‌توانیم نظم را مشاهده کنیم به دلیل آن‌که به نظم عادت کرده‌ایم. جامعه‌شناسان برای شناختن نظم، از امور آشنا و مأنوس «آشنائزایی» می‌کنند.

۲۰۰ ۲ رویکرد تبیینی: مطالعه پدیده به روش حس و تجربه و نگاه

از بیرون

رویکرد تفهیمی - تبیینی: مطالعه پدیده و فهم معنای آن

رویکرد تفسیری: تجربه کنش و نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آن‌ها

۲۰۱ ۴ الف) در این دیدگاه، دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود بلکه دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود که هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد. دانش عمومی نیز دانش غیرموقوت و نامعتبر نیست، بلکه کم و بیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح نیز وجود دارد.

ب) در این دیدگاه، تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست. دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید ولی دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید.

۲۰۲ ۲ افراد در زندگی روزمره از دید خود و برای خود به موقعیت‌های اجتماعی می‌نگرند، ولی جامعه‌شناس باید تلاش کند تا به خود موقعیت اجتماعی و ابعاد و اعماق آن نزدیک شود. در زندگی ما انسان‌ها نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیزی وجود دارد که با هنر آشنائزایی از امر مأنوس، می‌توان آن‌ها را کشف کرد.

۲۰۳ ۱ کسی که دانش علمی دارد، به درک عمیقی از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد؛ آسیب‌ها و اشکالاتی را که به دانش عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند و قدرت پیدا می‌کند که از حقایق موجود در دانش عمومی دفاع کند.

اگر دانش حاصل از زندگی نباشد، زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی فرو می‌پاشد.

جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی

۱۹۵ ۳ لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی، شناخت صحیح و توأمان «تفاوت‌های فردی - اجتماعی» و «وجود مشترک» انسان‌هاست.

رویکرد تبیینی بر آن چه مشاهده می‌شود، تمرکز می‌کند. در اوایل قرن بیستم میلادی، عده‌ای در جهان غرب پیدا شدند که به جای «موضوع» بر «روش» علوم تأکید کردند.

۱۹۶ ۴ عده‌ای جامعه را با بدن انسان مقایسه می‌کنند و عده‌ای دیگر جامعه را با روح انسان مقایسه می‌کنند. البته همان‌طور که انسان بدن و روح دارد، جامعه هم بیرون و درونی دارد. جامعه‌شناسی تبیینی جامعه و نظم اجتماعی را براساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد و این روابط و مناسبات را مبتنی بر قرارداد، ترس و اجبار می‌داند.

۱۹۷ ۴ موضوع فلسفه اصل وجود است؛ یعنی به موجودی خاص مانند موجودات طبیعی و انسانی و اجتماعی نمی‌پردازد، بلکه قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند. این قوانین شامل همه موجودات می‌شود و مخصوص موجودات طبیعی یا انسانی و اجتماعی نیست.

روان‌شناسی نمونه‌ای از علوم انسانی و جامعه‌شناسی نمونه‌ای از علوم اجتماعی‌اند.

جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند، مثلاً جهان متجدد، براساس هویت دنیوی خود، فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند. وقتی چنین رویکردی به جوامع دیگر که دانش علمی را به دانش تجربی منحصر و محدود نمی‌بینند و علاوه بر علم تجربی، علوم عقلانی و وحیانی را معتبر می‌دانند، سرایت می‌کند، در این جوامع تعاریف متفاوت و گاه متضادی از علم رواج می‌یابد و در ذخیره دانشی آن‌ها تعارض‌هایی پدید می‌آورد. در چنین شرایطی، ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود؛ دانش عمومی به طور همه‌جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند، دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد. ایده علوم انسانی و اجتماعی بومی (اسلامی و ایرانی) در کشور ما در ارتباط با چنین مشکلاتی مطرح شده است. ما دانشی می‌خواهیم که همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد؛ و هم‌چنین دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط داشته باشد؛ یعنی از سویی در حل مسائل و مشکلات بومی ما مفید و کارآمد باشد و از سوی دیگر به زبان و منطق جهان‌شمول سخن بگوید و در گشودن مرزهای دانش علمی به روی جهانیان مشارکت داشته باشد.

در اوایل قرن بیستم میلادی، عده‌ای در جهان غرب پیدا شدند که به جای موضوع بر روش علوم تأکید کردند. آن‌ها روش تجربی را تنها روش کسب علم دانستند. این رویکرد از نیمه دوم قرن بیستم با چالش‌های متعددی مواجه

۲۰۴ ۳

در قرن بیستم نتایج این باور که مرز علم و غیرعلم را تجربه و تبیین تجربی تعیین می‌کند، مورد تردید قرار گرفت و زمینه رونق و غلبه «تفسیر» و «رویکرد تفسیری» فراهم شد. با غلبه رویکرد تفسیری، این بار تبیین در حاشیه تفسیر قرار می‌گیرد، علوم انسانی و اجتماعی دیگر دغدغه نزدیک شدن به علوم طبیعی را ندارند و تفسیر به عنوان روش مستقل و ویژه علوم انسانی و اجتماعی به رسمیت شناخته می‌شود.

۲۰۵ ۳

جامعه‌شناسی تبیینی همان رویکرد پوزیتیویستی به معنی وحدت روش علوم است. حس و تجربه (نگاه از بیرون) روش جامعه‌شناسی تبیینی می‌باشد. دامنه کاربرد آزمایش در جامعه‌شناسی برخلاف علوم طبیعی بسیار محدود است. یکسان دانستن طبیعت و جامعه، انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد.

۲۰۶ ۴

مطالعه موردی یکی از روش‌های کیفی است. اگر محققى بخواهد تمامی ابعاد یک پدیده اجتماعی خاص را مطالعه کند و عمق پنهان و منحصر به فرد بودن آن را نشان دهد، از روش مطالعه موردی استفاده می‌کند. ماکس وبر تفهم را روش مستقلی برای علوم انسانی نمی‌دانست بلکه آن را مقدمه و پیش‌نیازی برای روش علمی که همان روش تجربی بود، می‌انگاشت.

۲۰۷ ۲

جهان‌های اجتماعی مختلف، معانی ذهنی و فرهنگی متفاوتی پدید می‌آورند؛ مثلاً ممکن است لباس و ظاهر زیبا در فرهنگی، بر جایگاه و پایگاه اجتماعی والا دلالت نکند یا در فرهنگ دیگری، علم‌آموزی بر ارزشمندی علم دلالت نکند، بلکه با هدف غلبه بر دیگران یا به دست آوردن شغل پردرآمد، انجام شود.

نظریه پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند. این جامعه‌شناسان، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. علوم انسانی و علوم اجتماعی موضوعات متفاوتی دارند. این نگاه وجود انسان را به ابعاد اجتماعی‌اش تقلیل نمی‌دهد و کنش‌های انسان را به کنش‌های اجتماعی او فرو نمی‌کاهد.

۲۰۸ ۳

اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم برای تعیین این‌که چه کسی از نژاد برتر برخوردار است، نشان‌دهنده تأکید افراطی بر امور قابل مشاهده است و مربوط به سقوط ارزش‌ها است. ساخت ابزارهایی برای رسم اشکال هندسی توسط گاليله در دورانی که شهود آباء کلیسا تنها روش علمی قابل قبول بود، بیانگر این است که انسان از نظم موجود گامی فراتر می‌گذارد.

نظم اجتماعی و خلاقیت دو بال موفقیت انسان‌ها هستند. برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های ساده و کاملاً قابل پیش‌بینی درباره چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی، بیچیدگی و عمق این پدیده‌ها را نادیده

۲۰۹ ۱

جامعه‌شناسی خرد و کلان نیازمند به هم و مکمل یکدیگرند. علوم اجتماعی، ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را نیز دارند.

فلسفه، قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند. علوم انسانی به دلیل این‌که به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازند، «علوم تفهیمی» نامیده می‌شوند.

۲۱۰ ۴

بررسی عبارت نادرست:

ج) در دیدگاهی که همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند، دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند بلکه خلق و بازسازی آن هستند.

فلسفه

۲۱۱ | ۱

هر چهار گزینه با دیدگاه ابن‌سینا هماهنگ است و تضادی با آرای وی ندارد، اما در گزینه (۱) از تمایز میان وجود و ماهیت سخنی به میان نیامده است و فقط گفته شده که ما از اشیای پیرامون خود، دو مفهوم چیهستی و هستی را به دست می‌آوریم.

۲۱۲ | ۳

زمانی حمل محمول بر موضوع نیازمند دلیل است که آن محمول ذاتی موضوع خود نباشد. یعنی اگر محمول جزئی از ذات و ماهیت یک مفهوم باشد، حمل بی‌نیاز از دلیل است، اما اگر محمول جزئی از ذات و ماهیت یک مفهوم نباشد، حمل نیازمند دلیل است. در گزینه (۳)، حمل «حکم همراه با شرط» بر «قضیه شرطی»، حمل «شبهه‌کشنده» بر «اسب» و حمل «بگانه» بر «غنی بالذات»، به دلیل نیاز ندارد، در حالی که در گزینه (۱)، در قضیه «تمدن ایرانی چند هزارساله است.» چند هزارساله بودن ذاتی تمدن ایرانی نیست و دلیل می‌خواهد. همچنین در گزینه (۲)، در قضیه «تخته کلاس سیاه است»، سیاه بودن، ذاتی تخته نیست و دلیل می‌خواهد. در گزینه (۴) نیز، قضیه «یونان مهد اندیشه‌های فلسفی جهان است.» حمل «مهد اندیشه‌های فلسفی جهان» بر «یونان» ذاتی نیست و نیازمند دلیل است.

۲۱۳ | ۴

به علت توجه خاص ابن‌سینا به بحث مغایرت وجود و ماهیت، این بحث مقدمه طرح مباحث جدیدی قرار گرفت و پایه یکی از برهان‌های ابن‌سینا در اثبات وجود خدا به نام برهان «وجوب و امکان» شد. این نظر ابن‌سینا مورد توجه فلاسفه مسلمان نیز قرار گرفت و زمینه‌ساز گفت و گوهای مهم فلسفی در جهان اسلام گردید. بعدها و در قرن ۱۳ میلادی، توماس آکوئیناس که با فلسفه ابن‌سینا آشنا بود، اصل مغایرت وجود و ماهیت را در اروپا گسترش داد و زمینه‌ساز گفت‌وگوهای فراوانی در آن‌جا شد. او هم‌چون ابن‌سینا این نظر را پایه برهان‌های خود در خداشناسی قرار داد. بنابراین می‌توان گفت که توجه ابن‌سینا به اصل مغایرت وجود و ماهیت، تأثیرش را در تاریخ فلسفه و آرای فلسفی جهان اسلام و اروپا نشان داد.

۲۱۴ | ۴

لوزی، شکل است و نه خط بسته‌ای که چهار زاویه قائمه می‌سازد. پس خط بسته، ارتباطی به لوزی ندارد و بنابراین رابطه بین موضوع و محمول این قضیه، رابطه امتناعی است، یعنی محال و ممتنع است که لوزی خط بسته باشد. اما در قضیه دوم، یعنی «هر موجود دارای حواس،

۲۱۵ | ۲

رابطه وجود با موضوع‌های مختلف یکسان نیست، زیرا رابطه برخی از موضوع‌ها با وجود رابطه وجوبی است، مانند رابطه وجود با واجب‌الوجود بالذات که همان خداوند است. همچنین رابطه برخی از موضوع‌ها با وجود رابطه امکانی است، مانند رابطه وجود با تمام ماهیاتی که می‌توانند وجود داشته باشند یا نداشته باشند. علاوه بر این دو، رابطه برخی از موضوع‌ها با وجود رابطه امتناعی است، مانند رابطه وجود با سیاه سفید یا مربع پنج‌ضلعی. پس مفاهیم را از نظر وجودی می‌توان به این سه دسته (واجب‌الوجود - ممکن‌الوجود - ممتنع‌الوجود) تقسیم کرد.

۲۱۶ | ۱

موجودات جهان را از نظر ذاتشان، به دو دسته ممکن‌الوجود و واجب‌الوجود تقسیم می‌کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) وقتی از ممتنع‌الوجود سخن می‌گوییم، ممکن است مفهوم مورد نظر ما یک مفهوم ذهنی باشد، نه لزوماً همان وجود خارجی و واقعی؛ مانند مفاهیم متناقضی که ذهن ما می‌سازد، هم‌چون مربع پنج‌ضلعی.

(۳) هر چیزی که بر حسب ذات خود ممکن‌الوجود باشد، اگر علت تامه آن فراهم شود، واجب‌الوجود بالغیر خواهد بود، اما اگر علت تامه آن فراهم نشود، ممتنع‌الوجود بالغیر خواهد بود.

(۴) از ممکن‌الوجود بالذات نیز می‌توان وجود را جدا کرد، پس ضرورتاً ممتنع‌الوجود بالذات نیست.

۲۱۷ | ۲

هیوم می‌گوید حس فقط می‌تواند اجسام و رنگ‌ها و شکل‌ها و اموری از این قبیل را به ما نشان دهد. به عقیده هیوم، بر اثر تکرار مشاهده طلوع خورشید و روشن شدن زمین، در ذهن ما چنین منعکس می‌شود که یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین وجود دارد. او این انعکاس ذهنی را «تداعی ذهنی» می‌نامد و می‌گوید تداعی علیت چیزی جز یک حالت روانی ناشی از توالی و پشت سرهم آمدن پدیده‌ها نیست. از این طریق است که ما پنداشته‌ایم یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین برقرار است.

۲۱۸ | ۲

هیوم می‌گوید درک علیت از طریق حواس امکان‌پذیر نیست، زیرا حس فقط می‌تواند اجسام و رنگ‌ها و شکل‌ها و اموری از این قبیل را به ما نشان دهد. از نظر فلاسفه مسلمان نیز اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی‌آید؛ بلکه خودش پایه و اساس هر تجربه‌ای است. بنابراین هم فلاسفه مسلمان و هم هیوم معتقدند که علیت مکتسب از

۲۱۹ | ۱

گزینه (۱) بیانگر اصل وجوب بخشی علت به معلول است، در حالی که سه گزینه دیگر به اصل سنخیت میان علت و معلول اشاره می‌کنند.

۲۲۰ | ۱

یکی از نتایج اصل سنخیت آن است که انسان از هر چیزی انتظار آثار متناسب با آن را دارد؛ به همین سبب، می‌کوشد ویژگی‌های هر شیء را بشناسد و به تفاوت‌های آن با اشیای دیگر پی ببرد تا بهتر بتواند آثار ویژه آن را شناسایی کند. مثلاً از آب انتظار رفع تشنگی را داریم نه رفع گرسنگی. این اصل، نظم خاصی در جهان برقرار می‌کند و به ما می‌فهماند که هر چیزی نمی‌تواند منشأ هر چیزی شود. بنابراین لازمه و نتیجه اصل سنخیت علت و معلول، نظم و قانونمندی‌های معین میان دسته‌های مختلف پدیده‌ها است.

۲۲۱ | ۳

دموکریتوس معتقد بود که ماده اولیه تشکیل‌دهنده جهان، اتم‌ها و ذرات ریز تجزیه‌ناپذیر و غیرقابل تقسیمی هستند که در فضای غیرمتناهی پراکنده بوده و به شکلی سرگردان حرکت می‌کرده‌اند و برخوردهایی با هم داشته‌اند. در این برخوردهای اتفاقی، ذراتی که هم‌اندازه و هم‌شکل بوده‌اند گرد هم آمده و عناصر اصلی عالم طبیعت را تشکیل داده‌اند؛ یعنی برخورد اتفاقی این ذرات سرگردان سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان شده است.

۲۲۲ | ۴

یکی از معانی اتفاق، رخ دادن حوادث پیش‌بینی نشده است. به طور مثال، شخصی برای خرید به فروشگاه می‌رود و دوست خود را هم در آن فروشگاه می‌بیند، بدون این‌که قبلاً از آمدن دوست خبر داشته باشد و آن را پیش‌بینی کرده باشد. دیدار مسی و رونالدو در رختکن تیم پرتغال نیز نمونه‌ای از این نوع اتفاق است.

۲۲۳ | ۱

اگر حقیقاً واقعاً اصل سنخیت میان علت و معلول را انکار کند و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن بداند، به هیچ کاری دست نخواهد زد و تصمیم نمی‌گرفت که با برنامه‌ریزی دقیق، پشتکار و تلاش مستمر در رشته دندان پزشکی قبول شود. بنابراین می‌توان گفت که او قبول دارد که انجام هر تصمیمی مبتنی بر قبول اصل سنخیت علت و معلول است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) تعیین هر هدفی مبتنی بر پذیرش هدفمندی انسان و جهان و نفی معنای سوم اتفاق یعنی نبودن غایت و هدف خاص در حرکات و نظم جهان است. بنابراین ربطی به اتفاق به معنای عدم ضرورت پدید آمدن معلول از علت ندارد.

(۳) انجام هر تصمیمی مبتنی بر قبول اصل سنخیت علت و معلول و نفی معنای دوم اتفاق است. در حالی که نفی پیش‌بینی‌پذیری معلول ناظر به معنای

(۴) معنای سوم اتفاق، نفی هدفمندی است. یعنی در گزینه (۴) معنای اتفاق به درستی بیان نشده است. ضمن این‌که تصمیم رחیق بیشتر بیانگر پذیرش اصل سنخیت علت و معلول است نه قبول هدفمندی و غایت‌مندی جهان.

۲۲۴ | ۳

مردم جامعه یونان به خدایان متعدد اعتقاد داشتند و هر کدام را مبدأ و منشأ یکی از واقعیات جهان می‌شمردند، اما خدا نزد افلاطون یک خدای معین با ویژگی‌های روشن است و این، با چند خدایی یونان تفاوت دارد.

۲۲۵ | ۳

ارسطو در توصیفاتی که از خدا و مبدأ نخستین جهان می‌کند، از عباراتی چون شریف‌ترین موجود، خیر و جمال و زیبایی، ضرورتاً موجود، محرک غیرمتحرک، دارای حیات، تغییرناپذیر و دارای عالی‌ترین اندیشه استفاده می‌کند.

۲۲۶ | ۲

دیدگاه فیلسوفان دوره جدید اروپا درباره معرفت بر نظرانشان درباره خدا تأثیر گذاشته است. مثلاً چون در رویکرد معرفت‌شناسی هیوم، حس و تجربه شرط و مبنای شناخت و علم محسوب می‌شود، لذا معتقد بود که از طریق حس و تجربه نمی‌توان وجود خدا را اثبات کرد، اما کسانی که رویکرد عقل‌گرایی در معرفت‌شناسی داشتند، برای اثبات وجود خدا راه‌های متنوعی در اختیار داشتند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) دیوید هیوم، فیلسوف حس‌گرا و تجربه‌گرای قرن هجدهم ادعا می‌کند که دلایل دکارت و سایر فیلسوفان درباره اثبات وجود خدا پذیرفتنی نیست.

(۳) بحران معناداری زندگی سبب شد که برخی از فیلسوفان هم‌چون ویلیام جیمز، برگسون و کرکگور در عین اعتقاد راسخ به خدا، به جای ذکر دلایل اثبات وجود او، به رابطه میان «اعتقاد به خدا» و «معناداری زندگی» توجه کردند و از تجربه‌های معنوی درونی و عشق و عرفان برای باور به وجود خداوند استفاده کردند.

(۴) دیدگاه فیلسوفان دوره جدید اروپا درباره خداوند متنوع و بسیار است. برخی فیلسوفان، با روش‌های متفاوت سعی در اثبات وجود خدا داشتند و برخی دیگر در انکار خدا سخن گفته‌اند.

۲۲۷ | ۴

دیدگاه فیلسوفان مسیحی و مسلمان درباره وجود خدا صرفاً مبتنی بر برهان نظم یا علیت یا وجوب و امکان نیست. مثلاً گانت به جای اثبات وجود خدا از طریق نظم یا برهان علیت و یا وجوب و امکان، ضرورت وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات کرد. هم‌چنین ملاصدرا از

نامتناهی بودن علل همان نامتناهی بودن تسلسل علل ۳ ۲۲۸

نیست، زیرا تسلسل علل امری محال است، یعنی اگر سلسله علت‌ها بخواهد تا بی‌نهایت پیش برود، یعنی منتهی به علتی نشود که معلول دیگری نباشد، «تسلسل علل نامتناهی» پیش می‌آید و چنین چیزی محال است. پس سلسله علت‌های این جهان منتهی به علتی می‌شود که خودش نیازمند به علت نیست. اما نامتناهی بودن علل امری ممکن است، یعنی ممکن است بعضی علت‌ها نامتناهی باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) فیلسوفان مسلمان در کتب فلسفی خود با روش فلسفی و استدلال عقلی درباره خدا بحث کرده و به اثبات وجود او پرداخته‌اند و لزوماً این‌گونه نبوده که ابتدا از طریق دلایل دینی وجود خدا را پذیرفته باشند.

(۲) ملاصدرا به جای نگاه کردن به ماهیت، به وجود توجه کرد و گفت «به موجودات پیرامونمان که نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که وجودشان عین وابستگی و نیاز به دیگری است.»

(۴) مقدمه برهان فارابی و فیلسوفان مسلمان دیگر این است که هر موجودی که معلول باشد، وجودش وابسته به علت است، اما راسل پنداشت که فارابی و فیلسوفان مسلمان می‌گویند هر وجودی نیازمند و وابسته به علت است. پس مقدمات برهان فارابی با چیزی که راسل به فلاسفه الهی نسبت می‌دهد متفاوت است، نتیجه‌ای که فارابی و راسل از این مقدمات می‌گیرند، نیز متفاوت است، زیرا راسل می‌گوید اگر هر چیزی باید علتی داشته باشد، پس خدا نیز نیازمند علت است.

برای گرایش فطری انسان به خیر و زیبایی مایزائی واقعی ۳ ۲۲۹

وجود دارد.

برهان ابن‌سینا متکی بر مباحث مربوط به وجوب و امکان ۳ ۲۳۰

است. ابن‌سینا در برهان خود، برخلاف فارابی، از اصل امتناع تسلسل علل نامتناهی در اثبات وجود خداوند استفاده نمی‌کند، یعنی برهان خود را متکی بر ابطال تسلسل علل قرار نمی‌دهد.

تلاشی در مسیر موفقیت

- ✓ دانلود گام به گام تمام دروس
- ✓ دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه
- ✓ دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی
- ✓ دانلود نمونه سوالات امتحانی
- ✓ مشاوره کنکور
- ✓ فیلم های انگیزشی

 www.ToranjBook.Net

 [ToranjBook_Net](https://t.me/ToranjBook_Net)

 [ToranjBook_Net](https://www.instagram.com/ToranjBook_Net)